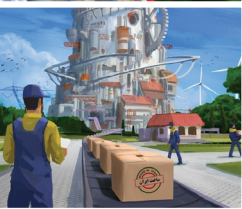
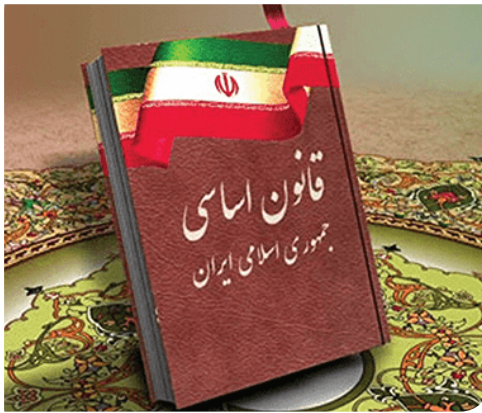

مؤسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه ریزی

گزارش سیاستی

الزامات جهش تولید با مشارکت

مردم با تاکید بر اسناد بالادستی

معاونت بهبود فضای کسب و کار

پاییز ۱۴۰۳

گزارش سیاستی
الزامات جهش تولید با مشارکت مردم
با تأکید بر اسناد بالادستی

معاونت بهبود فضای کسب و کار

پاییز ۱۴۰۳

چکیده

این گزارش با رویکردی تحلیلی و مبتنی بر اسناد بالادستی، به بررسی الزامات تحقق شعار سال ۱۴۰۳ مبنی بر «جهش تولید با مشارکت مردم» پرداخته است. با توجه به اهمیت حل معضلات اقتصادی و معیشتی، این پژوهش راهکارهایی برای تقویت مشارکت بخش خصوصی و عمومی در فرآیند تولید و توسعه اقتصادی ارائه می‌دهد.

تحلیل جامع چالش‌ها و فرصت‌های موجود قوانین و مقررات و اسناد بالادستی در مسیر جهش تولید، منجر به تدوین ده راهبرد کلیدی شده است. این راهبردها شامل اصلاح و به‌روزرسانی قوانین و مقررات، توسعه ارزش کار مولد و حمایت از کارآفرینان، کاهش تصدی‌گری دولت، تسهیل دسترسی کسب‌وکارها به منابع مالی، استقرار دولت الکترونیک، اصلاح ساختار تنظیم بازار، تدوین نظام سند توسعه صنعتی و کسب‌وکار، دسترسی عمومی به اطلاعات، ایجاد باور عمومی به مشارکت مردم و توانمندسازی نهادهای مردمی است.

با اجرای این راهبردها، انتظار می‌رود محیط کسب‌وکار بهبود یابد، نوآوری و رقابت‌پذیری افزایش یابد، و مشارکت بخش خصوصی و عمومی در فرآیند تولید تقویت شود. در نتیجه، جهش تولید محقق شده و به رشد اقتصادی پایدار، افزایش اشتغال و ارتقای رفاه جامعه کمک خواهد شد.

مقدمه و بیان مسئله

سال ۱۴۰۳ با شعار "جهش تولید با مشارکت مردم" از سوی مقام معظم رهبری نام‌گذاری شد. این شعار، علاوه بر تأکید بر توسعه صنایع و تولیدات داخلی، بر اهمیت مشارکت فعال آحاد جامعه در فرایند تولید و توسعه اقتصادی نیز تأکید دارد. این نام‌گذاری نشان می‌دهد که "اقتصاد" همچنان چالش اصلی کشور بوده و نیازمند توجه جدی و اقدامات عملی است.

یکی از مهم‌ترین دلایل این تأکید بر تولید، مشکلات اقتصادی و معیشتی مردم است. رهبر معظم انقلاب اسلامی ضمن تأکید بر اهمیت این موضوع، بر ضرورت تلاش همه‌جانبه برای تحقق جهش تولید در سال جاری تأکید کردند. جهش تولید با مشارکت مردم، دو رکن اساسی را شامل می‌شود:

۱ جهش تولید: این مفهوم به معنای افزایش قابل توجه و کیفی تولید کالاها و خدمات در کشور است. برای دستیابی به این هدف، باید به صورت هم‌زمان به افزایش کمیت تولید و بهبود کیفیت محصولات تولیدی توجه شود.

۲ مشارکت مردم: این رکن بر اهمیت حضور فعال همه اقشار جامعه در فرآیند تولید تأکید دارد. از یک سو، افزایش تقاضای داخلی و حمایت از تولیدکنندگان داخلی توسط مردم می‌تواند به رشد تولید کمک کند. از سوی دیگر، مشارکت متخصصان، کارآفرینان و نخبگان در طراحی و اجرای طرح‌های تولیدی، نقش بسیار مهمی در ارتقای بهره‌وری و نوآوری در تولید دارد. راهکارهای تقویت این مشارکت بر اساس دو گروه عامه و خواص مردم مورد توجه قرار گرفته است که برای ارزیابی دقیق از چگونگی مشارکت عامه و خواص به متن پیوست ۱ ارجاع می‌شود.

با توجه به جایگاه مؤسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی در حوزه سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی، این گزارش به دنبال ارائه یک تحلیل جامع از شعار سال ۱۴۰۳ با تأکید بر قوانین و مقررات و اسناد بالادستی است. در این گزارش، چالش‌ها، فرصت‌ها، راهکارها و نقش دستگاه‌های مختلف در تحقق این شعار مورد بررسی قرار خواهد گرفت. این گزارش سعی دارد تا در ابعاد مختلف، چالش‌ها، راهبردها، اقدامات و نقش دستگاه‌های متولی در اجرای منویات مقام معظم رهبری در خصوص شعار سال را تبیین نماید.

در این گزارش، از روش‌های مختلفی مانند مطالعه اسناد بالادستی و مصاحبه با خبرگان استفاده شده است. اسناد بالادستی مورد استفاده در این گزارش به قرار شکل ۱ است.

شکل ۱: اسناد بالادستی مورد مطالعه گزارش

در این پژوهش، با هدف شناسایی و تحلیل اسناد بالادستی مرتبط با شعار سال ۱۴۰۳ مبنی بر «جهش تولید با مشارکت مردم»، پژوهشی جامع انجام شده است. پس از ارزیابی و اولویت بندی این اسناد، با بهره گیری از نظرات نخبگان و کارشناسان، چهار دسته اصلی با بیشترین ارتباط با شعار سال شناسایی شد: توسعه مشارکت عمومی-خصوصی، محورهای مورد تأکید مقام معظم رهبری، قوانین مربوط به فضای کسب و کار و برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران. برای هر یک از این دسته ها، کارگروه های تخصصی در مؤسسه تشکیل شده و به بررسی دقیق اسناد، شناسایی چالش ها، ارائه راهکارها و تدوین برنامه های عملیاتی پرداخته اند. نتایج حاصل از این بررسی ها، مبنای تدوین این گزارش قرار گرفته است.

در راستای هدف اصلی این گزارش، سعی شده تا از بین تمامی اسناد بالادستی موجود ضمن امتیازدهی، مرتبط ترین اسناد انتخاب و پس از بررسی و آسیب شناسی انجام شده، راهکارهای عملیاتی در جهت تحقق شعار سال معرفی شوند.

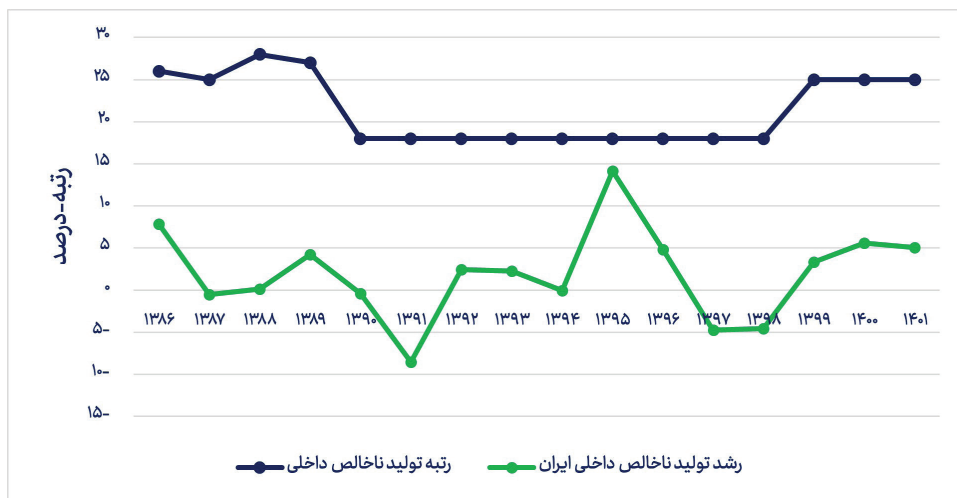
در بخش پایانی، خروجی های کارگروه های تخصصی در راستای شناسایی چالش ها، برنامه ها، اقدامات و راهبردهای مرتبط با تحقق شعار سال، مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت. با هدف پالایش اطلاعات و جلوگیری از تکرار، موارد مشابه و نامرتب از نتایج حذف شدند. سپس، با استفاده از یک نظام امتیازدهی جامع، راهبردهای کلیدی استخراج و اولویت بندی شدند تا بتوان بر اساس آنها سیاست گذاری های لازم را تدوین کرد.

تحلیل وضع موجود با اتکاب به یافته‌های جدید علمی

۱- از منظر شاخص‌های بین‌المللی:

با وجود چالش‌های اقتصادی و تحریم‌های بین‌المللی، اقتصاد ایران همچنان توانسته است به‌طور نسبی در میان کشورهای بزرگ اقتصادی جهان جایگاه خود را حفظ کند. طبق آخرین گزارش‌ها، ایران به‌عنوان یکی از اقتصادهای بزرگ منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا، از نظر تولید ناخالص داخلی در رتبه‌های متوسط جهانی قرار دارد، که نشان‌دهنده ظرفیت‌های اقتصادی و همچنین محدودیت‌های ساختاری کشور است. بدتر شدن رتبه اقتصاد ایران و درجا زدن تولید ناخالص داخلی در ۲۰ سال اخیر یک هشدار جدی برای سیاست‌گذاران تلقی می‌شود.

نمودار ۱: رتبه و بزرگی تولید ناخالص داخلی ایران

منبع: بانک جهانی (رتبه) و مرکز آمار ایران (رشد تولید) - سال‌های میلادی و شمسی با محاسبات به هم تبدیل شده‌اند.

از منظر مشارکت عمومی در اقتصاد شاید شاخص آزادی اقتصاد بهترین شاخص برای ارزیابی و مقایسه شرایط کشورها با یکدیگر باشد. بر اساس گزارش‌های اخیر بنیاد هریتج، رتبه ایران در شاخص آزادی اقتصادی این بنیاد به‌طور قابل توجهی پایین است. در گزارش سال ۲۰۲۴ این شاخص، ایران رتبه ۱۶۹ از میان ۱۸۴ کشور را به خود اختصاص داده است، که نشان‌دهنده ضعف قابل توجه در آزادی اقتصادی است.

در سال‌های اخیر، ایران در این شاخص به دلیل محدودیت‌های گسترده دولتی، مداخله‌های اقتصادی و چالش‌های مربوط به حقوق مالکیت و فضای کسب‌وکار، و البته تحریم‌های ظالمانه به‌طور مداوم در انتهای جدول قرار داشته است. این وضعیت، نشان‌دهنده مشکلات جدی در زمینه ایجاد محیطی مناسب برای سرمایه‌گذاری و فعالیت‌های اقتصادی آزاد است و تأثیرات منفی آن بر رشد اقتصادی و توسعه پایدار کشور ملموس است.

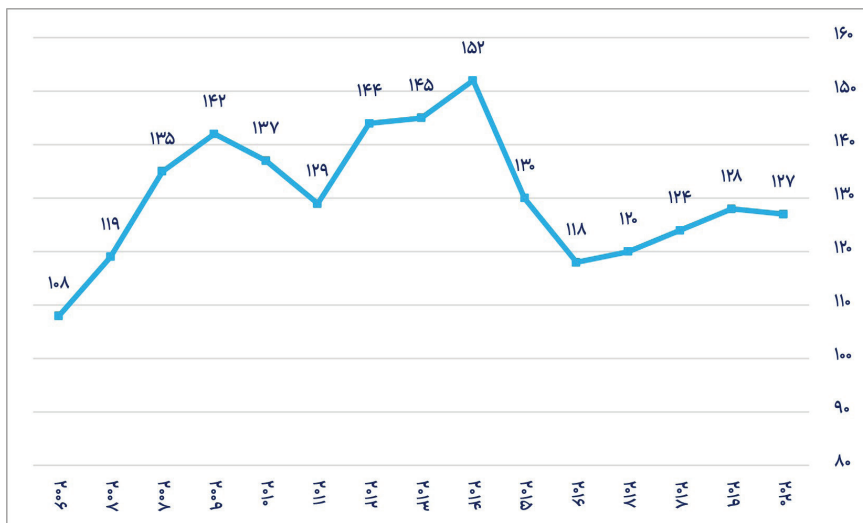
شکل ۲: نمره ایران از منظر آزادی اقتصادی

منبع: گزارش ۲۰۲۴ بنیاد هریتج

بانک جهانی نیز در آخرین گزارش سهولت کسب‌وکار خود در سال ۲۰۲۰ که به ارزیابی شرایط و چالش‌های موجود برای راه‌اندازی و اداره کسب‌وکار در کشورهای مختلف می‌پردازد، ایران را در رتبه ۱۲۷ از میان ۱۹۰ کشور قرار داده است. این رتبه‌بندی بر اساس عواملی مانند شروع کسب‌وکار، دریافت مجوزهای ساخت‌وساز، دسترسی به برق، ثبت مالکیت و پرداخت مالیات تعیین می‌شود. ایران با زمان بالای ۷۲ روز برای شروع کسب‌وکار و مشکلات فراوان در دریافت مجوزهای ساخت‌وساز، به‌طور قابل توجهی از میانگین‌های منطقه‌ای و جهانی عقب‌تر است. این مشکلات، همراه با بروکراسی پیچیده و قوانین دست‌وپاگیر، نشان‌دهنده چالش‌های جدی پیش روی بخش خصوصی در ایران است و مانع از جذب سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی می‌شود.

نمودار ۲: رتبه ایران از منظر شاخص سهولت کسب‌وکار

منبع: گزارش سهولت کسب‌وکار بانک جهانی- این شاخص از ۲۰۲۱ به‌روزرسانی نشده است.

در جمع‌بندی مطالب ارائه‌شده بر اساس آمارهای بین‌المللی فوق، اقتصاد ایران اگرچه جزو اقتصادهای بزرگ و تأثیرگذار دنیا است، با این‌وجود جایگاه اقتصاد ایران در سال‌های اخیر در حال نزول بوده و از منظر سهولت و آزادی کسب‌وکار در مقایسه با سایر کشورهای جهان در شرایط مطلوبی قرار ندارد. این مسئله ضرورت توجه به اهمیت مشارکت مردم در امر رشد اقتصادی را به سیاست‌گذاران القامی‌کند.

۲- از منظر ظرفیت‌های نهادهای و قوانین بالادستی:

همان‌گونه که قبلاً نیز بیان شد ظرفیت‌های زیادی در اسناد بالادستی مرتبط با موضوع تحقق شعار سال در کشور وجود دارند و به نظر نمی‌رسد که به تدوین قانون یا مقررات جدیدی برای تحقق شعار سال نیاز باشد. در این گزارش و با بررسی و تحلیل کلیه اسناد بالادستی و قوانین مرتبط با موضوع شعار سال، این نتیجه حاصل شد که بیانات و سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری، قوانین مرتبط با مشارکت‌های عمومی-خصوصی، قوانین مرتبط با بهبود محیط کسب‌وکار و قانون برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران، نقش بارزتری در تعیین مسیر برای تحقق جهش

تولید با مشارکت مردم ایفا می‌کنند. به این ترتیب، استخراج راهبردها و راهکارهای تدوین شده در این اسناد مورد توجه قرار گرفت و در ادامه با استفاده از نظر خبرگان در این حوزه و مطالعات انجام شده به معرفی اقدامات عملی به منظور اجرایی شدن احکام تکلیفی مندرج در این اسناد با هدف دستیابی به جهش تولید با مشارکت مردم، بهبود محیط کسب و کار و ایجاد بسترهای مناسب برای رشد و توسعه اقتصادی پرداخته شد. با توجه به مقدمه فوق اسناد و قوانین مورد بررسی در این مجموعه به شرح زیر است:

الف) محورهای مورد تأکید مقام معظم رهبری در باره شعار سال ۱۴۰۳

نام‌گذاری سال‌ها توسط رهبر معظم انقلاب اسلامی از اوایل دوران رهبری ایشان آغاز شد و از سال ۱۳۸۷، رویکرد اقتصادی مدنظر ایشان قرار گرفت که به صورت مستقیم یا غیرمستقیم به موضوع اقتصاد و رشد و توسعه تولید داخلی مرتبط بوده است. در هشت سال اخیر نام‌گذاری‌ها با تأکید بر مسئله «تولید» صورت گرفته است که نشان می‌دهد ریشه اصلی چالش‌های کشور به مبحث تولید بازمی‌گردد. امسال نیز رهبر معظم انقلاب اسلامی شعار سال را «جهش تولید با مشارکت مردم» که ارتباط مستقیم با اقتصاد و معیشت مردم ایران دارد، نام‌گذاری کرده‌اند تا سیاست‌گذاران نقشه راهی برای سال ۱۴۰۳ داشته باشند و برنامه‌های خود را بر اساس همین محور تدوین کنند. ایشان همچنین در ملاقات متعدد با کارآفرینان و فعالان اقتصادی در سال‌های اخیر به موضوع حمایت از تولیدکنندگان داخلی و بهبود محیط کسب و کار توجه ویژه‌ای داشته‌اند. با توجه به اینکه موضوع حمایت از تولید داخلی و جهش تولید موضوعی است که تحقق آن در یک سال صورت نمی‌گیرد ولیکن تأکیدات هرساله ایشان و گزارش‌های موجود نشان می‌دهد که پیشرفت قابل توجهی در بهبود محیط کسب و کار و افزایش مشارکت مردم در اقتصاد و به دنبال آن جهش همه‌جانبه در تولید در کشور در سال‌های اخیر شکل نگرفته است.

ب) قوانین مرتبط با توسعه مشارکت عمومی و خصوصی

مشارکت عمومی - خصوصی سازوکاری است که در آن بخش عمومی (دولت و سایر نهادهای حکومتی) به منظور تأمین خدمات زیرساختی از ظرفیت‌های بخش خصوصی (اعم از دانش، تجربه، منابع مالی و توان فنی و اجرایی) استفاده می‌کند.

بر اساس جمع‌بندی گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس، اهم قوانین مرتبط با توسعه مشارکت عمومی- خصوصی در کشور تا قبل از تدوین لایحه مربوط به شرح زیر است:

❑ قانون احداث پروژه‌های عمرانی بخش راه و ترابری از طریق مشارکت بانک‌ها و سایر منابع مالی و پولی کشور

❑ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین (ماده ۸۶)

❑ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مواد ۸۸ و ۳۳ و ۴۳ و ۸۹)

❑ قانون تشویق سرمایه‌گذاری در طرح‌های آب کشور

❑ قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (ماده ۵۶)

❑ قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (مواد ۱۴۷ و ۱۴۲ و ۲۱۴ و ۱۹۴)

❑ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۲ (مواد ۲۰ و ۲۷)

❑ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور (ماده ۱۲)

❑ تبصره (۱۹) قوانین بودجه سنواتی

❑ جلسه شورای عالی هماهنگی اقتصادی سران قوا (مصوبه ۵۹۰)

در سال ۱۳۹۷ و با هدف رفع ابهامات قوانین فوق، لایحه مشارکت عمومی خصوصی به مجلس ارائه شد. اگرچه این لایحه منجر به تجمیع قوانین در حوزه فوق می‌شود اما خالی از نقص نبوده و ایراداتی نظیر یکسان‌نگاری فرایند مشارکت عمومی و خصوصی در انواع پروژه‌های عمرانی، در نظر نگرفتن ضمانت‌های اجرایی لازم جهت شناسایی پروژه‌های مستعد مشارکت، ابهامات پیرامون شورای راهبردی ملی، جایگزینی دستورالعمل به‌جای قوانین معاملات دولتی و قانون مناقصات و ابهامات پیرامون تعریف بخش خصوصی از جمله ایراداتی است که در گزارش‌های کارشناسی نظیر گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس به آن پرداخته شده است. هرچند که این لایحه حاوی نکات ارزشمندی در راهبردها و اقدامات موردنیاز برای افزایش مشارکت بخش خصوصی در طرح‌ها و پروژه‌های عمومی است ولیکن تاکنون به تصویب مجلس شورای اسلامی نرسیده است.

ج) قوانین مربوط به بهبود محیط کسب و کار:

مشابه قوانین مربوط به مشارکت بخش عمومی و خصوصی، طی سال‌های اخیر، قوانین زیادی مرتبط با موضوع بهبود محیط کسب و کار در کشور به تصویب رسیده‌اند که در این گزارش به ۶ مورد از مهم‌ترین آن‌ها اشاره می‌شود:

قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار:

این قانون در سال ۱۳۹۰ و با هدف ساماندهی و بهبود محیط کسب و کار به تصویب رسید. رویکردهای اصلی این قانون به شرح زیر است:

❏ لزوم مشارکت دادن بخش‌های خصوصی و تعاونی و تشکل‌های اقتصادی در تصمیم‌سازی‌ها و تصمیم‌گیری‌های مرتبط با محیط کسب و کار از سوی دولت.

❏ حمایت از فعالان اقتصادی و سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی از طریق اصلاح فرایندها و روش‌های انجام کار، فراهم نمودن آمار و اطلاعات مورد نیاز، پیش‌بینی شده و اطلاع‌رسانی به موقع در خصوص تغییرات در سیاست‌ها، ضوابط و رویه‌ها، ایجاد شفافیت در انجام معاملات دولتی با بخش خصوصی و رفع تبعیض در واگذاری فعالیت‌های تصدی‌گری و قراردادهای منعقد شده با دولت، پرداخت خسارت به فعالان اقتصادی در زمان قطع خدمات زیرساختی به آنان، اصلاح امور بیمه، مالیات و امور قضایی

❏ ایجاد یک نظام منسجم برای نظارت، کنترل و مدیریت محیط کسب و کار به منظور جلوگیری از بروز فساد و بی‌نظمی

بررسی‌های مرکز پژوهش‌های مجلس و مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی ایران نشان می‌دهد که تا پایان سال ۱۴۰۱ نزدیک به ۶۰ درصد احکام مندرج در این قانون اجرایی شده و کماکان اجرای بخش قابل توجهی از مواد و تبصره‌های قانونی آن بر زمین مانده است.

قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی ایران:

قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، با هدف خصوصی‌سازی و کاهش تصدی‌گری دولت در اقتصاد کشور در سال ۱۳۸۶ تصویب شده است. این قانون به طور خاص راهکارها و سازوکارهای لازم برای واگذاری بخش‌های دولتی به بخش‌های خصوصی را تعیین می‌کند و تلاش دارد تا به میزان بیشتری از ظرفیت‌های بخش خصوصی و تعاونی‌ها در زمینه‌های اقتصادی بهره‌برداری شود. برخی از اهداف این قانون عبارت‌اند از:

❏ توسعه بخش خصوصی: تشویق و حمایت از فعالیت‌های اقتصادی بخش خصوصی و ایجاد فضای رقابتی.

❏ کاهش تصدی‌گری دولت: کاهش حضور دولت در فعالیت‌های اقتصادی و واگذاری امور به بخش‌های غیردولتی.

❏ بهینه‌سازی منابع: مدیریت بهینه منابع و استفاده کارآمدتر از آن‌ها.
❏ ایجاد اشتغال: افزایش فرصت‌های شغلی از طریق سرمایه‌گذاری و فعالیتهای بخش خصوصی.
❏ تعریف سازوکارهای نظارتی و اصولی برای اجرای صحیح واگذاری‌ها و حفظ حقوق کارکنان دولت و کسانی که ممکن است تحت تأثیر این تغییرات قرار بگیرند.
 تصویب این قانون به دنبال تأکیدات مقام معظم رهبری در خصوص اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ صورت گرفت و نقطه عطفی برای اصلاح ساختار اقتصادی کشور به شمار می‌رود. گزارش‌های متعدد در زمینه خصوصی‌سازی و همچنین توسعه بخش تعاون نشان می‌دهند که نزدیک به ۱۶ درصد واگذاری‌ها به بخش خصوصی واقعی صورت گرفته و میزان اجرای احکام سند توسعه تعاون که بر اساس ماده ۹ این قانون تدوین شده است نیز به حدود ۲۰ درصد می‌رسد.

قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور:

قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور در اردیبهشت ۱۳۹۴ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. این قانون با اهدافی نظیر رفع موانع تولید و افزایش رقابت‌پذیری در بخش‌های مختلف اقتصادی، ارتقای نظام مالی کشور و شفافیت در نظام بانکی، ایجاد تسهیلات برای سرمایه‌گذاری و اشتغال‌زایی، توسعه صادرات غیرنفتی، و کاهش تصدی‌گری دولت در اقتصاد تدوین شده است. مفاد کلیدی این قانون شامل:

- ❏ ساده‌سازی قوانین و مقررات مربوط به تولید و سرمایه‌گذاری،
- ❏ کاهش بروکراسی اداری، اعطای معافیت‌های مالیاتی و بیمه‌ای به تولیدکنندگان،
- ❏ حمایت از صادرات غیرنفتی،
- ❏ اصلاح نظام بانکی و پولی کشور،
- ❏ و واگذاری امور تصدی‌گری دولت به بخش خصوصی است.

با این حال، برخی منتقدان بر این باورند که این قانون جامعیت کافی را ندارد و به تمام موانع تولید در کشور نمی‌پردازد. همچنین، فقدان ضمانت اجرایی قوی برای الزام دستگاه‌های دولتی به اجرای مفاد آن، تمرکز بیش از حد بر مشوق‌های مالیاتی به جای سایر ابزارهای حمایتی مانند تحقیق و توسعه و ارتقای فناوری، و عدم توجه کافی به ضرورت ارتقای زیرساخت‌های کشور برای توسعه تولید و سرمایه‌گذاری از جمله نقدهای وارد بر این قانون است.

قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی:

قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی در اردیبهشت ۱۳۹۸ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. این قانون با اهداف حمایت از تولید داخلی و کالای ایرانی، تقویت توان تولیدی و خدماتی کشور، افزایش اشتغال، توسعه صادرات، ارتقای کیفیت محصولات ایرانی و کاهش وابستگی به واردات تدوین شده است. مفاد کلیدی این قانون شامل اولویت دادن به استفاده از کالا و خدمات ایرانی در کلیه دستگاه‌های دولتی و عمومی، ممنوعیت خرید کالاهای خارجی مشابه کالاهای تولید داخلی، حمایت از سرمایه‌گذاری در بخش‌های تولیدی و خدماتی، ارائه تسهیلات بانکی و مالیاتی به تولیدکنندگان داخلی، مبارزه با قاچاق کالا و ارز، و فرهنگ‌سازی و اطلاع‌رسانی در خصوص حمایت از کالای ایرانی است.

با این حال، برخی منتقدان این قانون به مشکلاتی نظیر فقدان ضمانت اجرایی قوی اشاره می‌کنند و معتقدند که ضمانت اجرایی کافی برای الزام دستگاه‌های دولتی به استفاده از کالا و خدمات ایرانی وجود ندارد. همچنین، این قانون می‌تواند منجر به ایجاد بوروکراسی و اطاله زمانی در فرآیند خرید کالا و خدمات توسط دستگاه‌های دولتی شود. از دیگر نقدهای وارد بر این قانون می‌توان به حمایت از تولیدات داخلی که از نظر کیفیت و قیمت با نمونه‌های خارجی قابل رقابت نیستند و ایجاد انحصار به نفع شرکت‌های بزرگ داخلی که از رانت و انحصار برخوردار هستند، اشاره کرد.

قانون تأمین مالی تولید و زیرساخت‌ها:

طرح «تأمین مالی تولید و زیرساخت‌ها» در تاریخ ۲۲ اسفند ۱۴۰۲ از طریق اصلاح قوانین "حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی" و "رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور" به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. این قانون در ۴۶ ماده تهیه شده و تسهیلاتی را در جهت تأمین مالی طرح‌های زیربنایی از قبیل تأمین و انتقال انرژی، تلفن، اینترنت، آب و فاضلاب، احداث خطوط راه‌آهن، جاده، فرودگاه، بندر، سردخانه، اسکله، پایانه و ...، همچنین طرح‌های تولیدی مرتبط با تولید کالا یا خدمات ایرانی در همه بخش‌های اقتصادی، فراهم نموده است. هدف از این قانون، توسعه و تسهیل تأمین مالی برای بخش‌های تولیدی و زیرساختی کشور است زیرا روند تشکیل سرمایه ثابت، در طول سال‌های اخیر کاهش یافته و نظام تأمین مالی

تولید موجود کشور، کارآمدی لازم را ندارد. در این قانون موارد متعددی در زمینه تأمین مالی نظیر:

- ❑ توسعه نظام مالی و سنجش اعتبار و ضمانت؛
- ❑ تسهیل تأمین مالی از طریق مؤسسات اعتباری؛
- ❑ تسهیل تأمین مالی از طریق بازار سرمایه؛
- ❑ تسهیل تأمین مالی خارجی؛
- ❑ صدور بسته‌های سرمایه‌گذاری بدون نام؛
- ❑ تأمین مالی از طریق مشارکت و مولدسازی دارایی‌ها؛
- ❑ و ایجاد نهاد متولی نظام تأمین مالی در کشور پیش‌بینی شده است.

با توجه به اینکه نزدیک به چهار ماه از ابلاغ این قانون می‌گذرد و بر اساس احکام مندرج در قانون، تصویب حداقل ۲۵ آیین‌نامه و دستورالعمل توسط هیئت‌وزیران و سایر دستگاه‌های اجرایی در حداکثر سه ماه (پس از ابلاغ قانون) برای اجرای مفاد آن الزامی است، به نظر نمی‌رسد که اجرایی شدن غالب احکام این قانون در آینده نزدیک متصور باشد.

د) قانون برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران

برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران، برنامه‌ای پنج‌ساله است که از ابتدای سال ۱۴۰۳ تا پایان سال ۱۴۰۷ اجرا خواهد شد. این برنامه، هفتمین برنامه توسعه کشور پس از انقلاب اسلامی است و در راستای تحقق اهداف بلندمدت نظام جمهوری اسلامی و ارتقای سطح زندگی مردم تدوین شده است. چشم‌انداز برنامه هفتم پیشرفت، تبدیل ایران به کشوری توسعه‌یافته، عدالت محور، دانش‌بنیان و دارای هویت ایرانی-اسلامی است. در این برنامه، پیش‌بینی شده است که تا پایان دوره برنامه، نرخ رشد اقتصادی به‌طور متوسط به ۸ درصد در سال برسد، سهم بخش دانش‌بنیان در اقتصاد به ۲۵ درصد افزایش یابد، نرخ بیکاری به زیر ۶ درصد کاهش یابد و فقر مطلق در کشور ریشه‌کن شود. این برنامه به‌منظور تحقق توسعه پایدار و متوازن اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور تهیه شده و ویژگی‌های مهمی دارد که به تفصیل به آن‌ها اشاره می‌شود:

❑ **الزامات اقتصادی:** هدف اصلی این برنامه رشد اقتصادی پایدار، کاهش تورم و افزایش تولید داخلی است. برنامه‌ریزی برای بهبود فضای کسب‌وکار و جذب سرمایه‌گذاری خارجی نیز در این راستا قرار دارد.

❖ **توجه به عدالت اجتماعی:** برنامه هفتم توسعه بر عدالت اجتماعی و توزیع عادلانه تر ثروت و امکانات تأکید دارد. این موضوع شامل بهبود شرایط زندگی گروه‌های آسیب‌پذیر و حمایت از اقشار کم‌درآمد می‌شود.

❖ **توسعه زیرساخت‌ها:** برنامه شامل پروژه‌های کلان برای بهبود و توسعه زیرساخت‌های کشور، از جمله حمل‌ونقل، انرژی و بهداشت و درمان است.

❖ **فناوری و نوآوری:** تأکید بر استفاده از فناوری‌های نوین و احترام به نوآوری در تمامی زمینه‌ها، به ویژه در صنایع و خدمات، از دیگر ویژگی‌های این برنامه به شمار می‌آید.

❖ **سیاست‌گذاری محیط زیست و توسعه پایدار:** برنامه هفتم به معضلات محیط زیستی و تغییرات اقلیمی توجه ویژه‌ای دارد و در نظر دارد تا راهکارهایی برای حفاظت از منابع طبیعی و بهبود کیفیت محیط زیست ارائه دهد.

❖ **تأکید بر توسعه پایدار و بهینه‌سازی مصرف انرژی و منابع طبیعی،** از دیگر ویژگی‌های بارز این برنامه است.

❖ **تقویت اقتصاد دانش بنیان:** برنامه به تولید علم و فناوری و توسعه اقتصاد دانش بنیان توجه خاصی دارد.

❖ **مشارکت بخش خصوصی:** این برنامه همچنین بر استفاده از ظرفیت‌های بخش خصوصی و سرمایه‌گذاری‌های غیردولتی برای توسعه اقتصادی تأکید دارد.

❖ **گسترش دیپلماسی اقتصادی:** توجه به تقویت روابط اقتصادی با دیگر کشورها و توسعه صادرات غیرنفتی نیز از اهداف کلیدی برنامه هفتم است.

همان‌گونه که در مورد قانون تأمین مالی تولید و زیرساخت‌ها نیز بیان شد، برای اجرایی شدن قانون برنامه هفتم پیشرفت که از سال ۱۴۰۳ عملیاتی شده است نیز مقدمات بسیاری باید فراهم شود. هرچند نتیجه بررسی میزان تحقق اهداف و احکام برنامه‌های توسعه اول تا ششم پس از انقلاب نیز نشان می‌دهد که در موفق‌ترین برنامه هم حداکثر حدود ۳۰ درصد اهداف برنامه محقق شده است.

در جمع‌بندی مطالب ارائه شده فوق در تحلیل وضع موجود از منظر ظرفیت نهادی و اسناد بالادستی و قوانین و مقررات مرتبط با جهش تولید با مشارکت مردم در ایران می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

❖ اجرای این اسناد با چالش‌های متعددی همراه است که می‌تواند مانع از دستیابی به اهداف مورد نظر شود. از جمله این چالش‌ها می‌توان به پیچیدگی‌های بوروکراتیک، زمان‌بر

بودن فرآیندهای اداری، شفافیت ناکافی و عدم هماهنگی میان نهادهای مختلف اشاره کرد. **❏** ضمانت‌های اجرایی کافی برای تحقق اهداف و احکام این اسناد پیش‌بینی نشده است.

❏ توجه کافی به ضرورت ارتقای زیرساخت‌های کشور برای توسعه تولید و سرمایه‌گذاری انجام نشده است. **❏** اراده جدی در برخی مسئولان کشور برای پیاده‌سازی کامل این اسناد وجود نداشته است.

❏ برخی عوامل از جمله فشارهای خارجی و تحریم‌های بین‌المللی نیز در عدم تحقق این احکام مؤثر بوده‌اند.

راه‌حل‌های جایگزین و توصیه‌های سیاستی

جهش تولید، کلید رونق اقتصادی، افزایش اشتغال و ارتقای رفاه جامعه است. دستیابی به این امر، نیازمند سیاست‌های جامع و کارآمدی است که با در نظر گرفتن چالش‌ها و فرصت‌ها، مسیر را برای جهش تولید هموار سازد. در این بخش، سعی شده با ارائه توصیه‌های سیاستی در حوزه‌های مختلف از جمله زیرساخت‌ها، تأمین مالی، سرمایه‌گذاری، فناوری، نوآوری، آموزش، تجارت و مقررات زدایی، بستری مناسب برای شکوفایی تولید داخلی، افزایش سهم تولید در اقتصاد ملی و رقابت‌پذیر شدن در بازارهای جهانی ایجاد شود. برای رسیدن به بهترین راهبردها چند کارگروه مجزا بر اساس بررسی بیش از ۶۰ چالش موجود (پیوست ۲)، به ارائه توصیه‌هایی در جهت تحقق شعار سال پرداخته که ماحصل آن دستیابی به ده راهبرد اصلی یا توصیه سیاستی به شرح زیر است:

۱- اصلاح، بهینه‌سازی و به‌روزرسانی قوانین و مقررات: برای تحقق جهش تولید با مشارکت گسترده مردم، اصلاح اساسی قوانین و مقررات موجود امری ضروری است. این اصلاحات باید با هدف ایجاد محیط کسب‌وکار کارآمدتر و جذاب‌تر، کاهش موانع بوروکراتیک و تسهیل فرآیندهای اداری صورت پذیرد به‌عنوان مثال، می‌توان به تجمیع قوانین پراکنده در حوزه سرمایه‌گذاری، ساده‌سازی فرآیندهای صدور مجوزها و کاهش مراحل اداری اشاره کرد. همچنین، قوانین مربوط به ثبت شرکت‌ها، مالیات، گمرک و استانداردها باید به‌گونه‌ای اصلاح شوند که به حداقل زمان و هزینه‌های کسب‌وکار منجر شوند. با ایجاد یک چارچوب قانونی شفاف و قابل پیش‌بینی، می‌توان به جذب سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی و افزایش اعتماد عمومی به محیط کسب‌وکار کمک کرد. این امر به‌ویژه برای

کسب‌وکارهای کوچک و متوسط که نقش مهمی در ایجاد اشتغال و رشد اقتصادی دارند، اهمیت دارد. با کاهش موانع قانونی، این کسب‌وکارها قادر خواهند بود به راحتی تر به فعالیت پرداخته و در جهش تولید نقش مؤثری ایفا کنند. همچنین، با مشارکت دهی مردم (بخش خصوصی) در فرآیند اصلاح قوانین و مقررات، می‌توان به افزایش احساس مالکیت و مسئولیت‌پذیری در میان مردم نسبت به اقتصاد کشور دست یافت.

۲- توسعه ارزش کار مولد و حمایت از کارآفرینان با رویکرد دیپلماسی اقتصادی و رعایت

حقوق مالکیت معنوی در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی: جهش تولید مستلزم ایجاد محیطی پویا و خلاق برای کارآفرینان، تقویت دیپلماسی اقتصادی و ارتقای ارزش کار مولد است. با حمایت همه‌جانبه از کارآفرینان، ایجاد اکوسیستم حمایتی شامل مراکز رشد، شتاب‌دهنده‌ها و پارک‌های علم و فناوری، دسترسی آسان به منابع مالی، آموزش‌های تخصصی و شبکه‌سازی، می‌توان به رشد کسب‌وکارهای نوپا و افزایش نوآوری کمک کرد. همچنین، تقویت دیپلماسی اقتصادی از طریق گسترش روابط تجاری با سایر کشورها، حضور فعال در بازارهای جهانی و جذب سرمایه‌گذاری خارجی، می‌تواند به افزایش صادرات غیرنفتی، انتقال فناوری و ایجاد اشتغال پایدار کمک کند. با ایجاد یک محیط کسب‌وکار جذاب، می‌توان به جذب سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی و افزایش اعتماد عمومی به محیط کسب‌وکار کمک کرد.

۳- کاهش تصدی‌گری بخش دولتی: کاهش تصدی‌گری دولت و واگذاری فعالیت‌های

اقتصادی به بخش خصوصی، یکی از کلیدهای اصلی برای تحقق جهش تولید است. با واگذاری بنگاه‌های دولتی زیان‌ده و کم‌بازده به بخش خصوصی و ایجاد رقابت در بازار، می‌توان به افزایش کارایی و بهره‌وری در اقتصاد کمک کرد. به‌عنوان مثال، واگذاری شرکت‌های خودروسازی، پتروشیمی و فولاد به بخش خصوصی، در عمده موارد می‌تواند به افزایش کیفیت محصولات، کاهش هزینه‌های تولید و در نهایت، افزایش صادرات این محصولات کمک کند. همچنین، با کاهش دخالت دولت در تعیین قیمت‌ها و تخصیص منابع، می‌توان به ایجاد یک محیط کسب‌وکار پویا و مبتنی بر بازار کمک کرد. به‌طور مشخص، می‌توان به کاهش دخالت دولت در تعیین قیمت حامل‌های انرژی، نرخ ارز و نرخ سود اشاره کرد. با ایجاد یک محیط کسب‌وکار رقابتی و شفاف، می‌توان به جذب سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی و در نتیجه، ایجاد اشتغال و رشد اقتصادی پایدار کمک کرد.

۴- تسهیل دسترسی کسب و کارها به ابزارهای تأمین مالی و سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی:

جهش تولید مستلزم تأمین مالی پایدار و به موقع برای کسب و کارها است. لذا، تسهیل دسترسی بنگاه‌های اقتصادی به طیف گسترده‌ای از ابزارهای مالی از جمله وام‌های بانکی با شرایط مناسب، اوراق مشارکت، سرمایه‌گذاری‌های خطرپذیر، بازار سرمایه و جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. ساده‌سازی فرایندهای بانکی، کاهش بروکراسی اداری، شفاف‌سازی قوانین و مقررات، توسعه بازار اوراق مشارکت با نرخ‌های جذاب و تضمین بازپرداخت، حمایت از صندوق‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر، ایجاد بازار سرمایه کارآمد و فعال با ابزارهای متنوع مالی و همچنین، تشویق سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی از طریق ایجاد محیطی امن و جذاب برای سرمایه‌گذاران، از جمله راهکارهای مؤثر برای تحقق این هدف هستند. علاوه بر این، توسعه ابزارهای تضمین اعتبار مانند ضمانت‌نامه‌های صادراتی و اعتباری می‌تواند به کاهش ریسک سرمایه‌گذاری و افزایش دسترسی کسب و کارها به منابع مالی کمک شایانی کند. با ایجاد یک سیستم مالی پویا و کارآمد که در آن کسب و کارها بتوانند به راحتی به منابع مالی موردنیاز خود دسترسی پیدا کنند، می‌توان به جهش تولید و رشد اقتصادی پایدار دست یافت.

۵- استقرار کامل دولت الکترونیک شامل محتوا و ابزار: دولت الکترونیک با دیجیتال سازی

فرآیندهای دولتی و ارائه خدمات برخط، می‌تواند به کاهش بروکراسی و تسهیل دسترسی مردم و کسب و کارها به اطلاعات و خدمات دولتی منجر شود. ابزارهای دولت الکترونیک شامل پرتال‌های خدماتی، اپلیکیشن‌های موبایلی، سیستم‌های مدیریت مستندات و پلتفرم‌های مشارکتی هستند که امکان ارتباط مستقیم و سریع با نهادهای دولتی را فراهم می‌کنند. محتوای دولت الکترونیک نیز باید شامل داده‌های باز، گزارش‌های عملکردی، و اطلاعات شفاف و قابل دسترس برای همه شهروندان باشد. استقرار کامل دولت الکترونیک می‌تواند باعث کاهش هزینه‌ها، افزایش بهره‌وری، و بهبود رضایت عمومی شود.

۶- اصلاح ساختار تنظیم بازار (ارز، تورم، مالیات، قاجاق و...): این اصلاحات با کنترل

نوسانات نرخ ارز، کاهش تورم، ساده‌سازی و شفافیت در نظام مالیاتی، و مبارزه مؤثر با قاجاق، به بهبود محیط کسب و کار و جذب سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی کمک می‌کنند. نتیجه این اقدامات، افزایش تولید، تقویت اقتصاد ملی، و ارتقای معیشت مردم خواهد بود.

۷- تدوین و استقرار نظام سند توسعه صنعتی و کسب و کار کشور: این سند با ارائه استراتژی‌ها و برنامه‌های مشخص برای توسعه صنایع و کسب و کارها، به تعیین اولویت‌ها، شناسایی چالش‌ها و فرصت‌ها، و طراحی راهکارهای اجرایی می‌پردازد. استقرار این نظام، با فراهم آوردن چارچوبی منسجم و هماهنگ، به بهبود سیاست‌گذاری‌های صنعتی، حمایت از نوآوری، و ارتقای رقابت‌پذیری بنگاه‌ها کمک می‌کند.

۸- دسترسی عمومی به اطلاعات مؤثر در ارتقای شفافیت و پیش‌بینی کردن اقتصاد: این

شفافیت باعث کاهش عدم اطمینان می‌شود. همچنین، دسترسی به داده‌های اقتصادی می‌تواند به تحلیل‌گران و پژوهشگران کمک کند تا روندهای اقتصادی را پیش‌بینی کنند و به سیاست‌گذاران و مدیران اقتصادی در اتخاذ تصمیمات بهینه یاری رساند.

۹- ایجاد باور عمومی به مشارکت مردم در بین مسئولان و کارگزاران: این باور موجب

می‌شود که مسئولان و کارگزاران به ارزش و تأثیر مشارکت مردمی پی ببرند و به دنبال راه‌هایی برای تقویت و تسهیل این مشارکت باشند. زمانی که مسئولان و کارگزاران به اهمیت نظرات و نیازهای مردم آگاه شوند، تصمیماتشان می‌تواند به‌طور مؤثرتری با واقعیت‌های اجتماعی و اقتصادی هماهنگ شود و اعتماد عمومی به نهادهای دولتی و بخش خصوصی تقویت گردد. این اعتماد، نه تنها به بهبود فرآیندهای تصمیم‌گیری و اجرای پروژه‌ها کمک می‌کند، بلکه به ایجاد یک جامعه مشارکت‌جو و پویاتر منجر می‌شود که در آن مردم احساس مسئولیت و سهم‌پذیری بیشتری دارند.

۱۰- توانمندسازی نهادهای مردمی با توجه ویژه به شرکت‌های دانش‌بنیان و نوپا: این

فرآیند شامل آموزش، شبکه‌سازی، و فرهنگ‌سازی است که به تقویت توانمندی‌های این نهادها و شرکت‌ها کمک می‌کند. آموزش به شرکت‌های دانش‌بنیان و نوپا کمک می‌کند تا با مهارت‌های جدید و بهترین شیوه‌های مدیریتی آشنا شوند و توانایی‌های فنی و تجاری خود را ارتقا دهند.

بر پایه ده راهبرد فوق، اقدامات پیشنهاد شده توسط کارگروه‌های چهارگانه پالایش و سپس از منظر سه شاخص: ۱- الزامات اجرایی و امکان‌پذیری، ۲- پیچیدگی اجرا و ۳- فوریت و اولویت انجام، امتیازدهی شده (پیوست ۳) و برای هر راهبرد اصلی، اقدامی با بالاترین نمره به عنوان اقدام اصلی (پیوست ۲) انتخاب شد.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

در این گزارش به بررسی الزامات و راهکارهای جهش تولید با مشارکت مردم و تأکید بر اسناد بالادستی پرداخته شد. هدف این گزارش ارائه راهکارهای عملی (پیوست ۲) برای تحقق شعار سال ۱۴۰۳ یعنی «جهش تولید با مشارکت مردم» بر مبنای بررسی شرایط کشور از منظر شاخص‌های بین‌المللی و ظرفیت‌های نهادی و قوانین بالادستی موجود در کشور است. در این راستا، تأکیدات مقام معظم رهبری در سال‌های اخیر در مورد اهمیت توجه به تولید داخلی و بهبود فضای کسب و کار با مشارکت هرچه بیشتر مردم، خط سیر اصلی این گزارش را شکل داده است. به دنبال آن، قوانین بسیار مهمی نیز در سال‌های اخیر در جهت تقویت تولیدات و محصولات داخلی در کشور، کاهش تصدی‌گری دولت و مشارکت بخش خصوصی و تعاونی در اقتصاد و بهبود محیط کسب و کار تدوین و تصویب شده است. رویکرد اصلی در این گزارش توجه به نقاط قوت این اسناد و بررسی دلایل عدم تحقق آن‌ها به منظور ارائه راهکارها و توصیه‌های سیاستی در راستای توسعه پایدار و بهبود شرایط اقتصادی کشور است. ایجاد و توسعه شبکه خبرگان حوزه کسب و کار، اصلاح ساختار تنظیم بازار با یکپارچه‌سازی و تسهیل فرایند صدور مجوز تأسیس نهادهای مردمی، تسهیل در فرایند واگذاری شرکت‌های دولتی، و تقویت شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی از جمله اقداماتی هستند که به بهبود کارایی و کاهش بروکراسی کمک می‌کنند. همچنین، تدوین نظام سند توسعه صنعتی و کسب و کار کشور و همراهی دستگاه‌های نظارتی برای حفظ حقوق سرمایه‌گذار، تصویب لایحه مشارکت عمومی-خصوصی، و تسهیل دسترسی کسب و کارها به ابزارهای تأمین مالی و سرمایه‌گذاری، از دیگر اقدامات مهمی هستند که به جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی و توسعه اقتصادی کمک می‌کنند. توانمندسازی نهادهای مردمی با توجه ویژه به شرکت‌های دانش‌بنیان و نوپا، توسعه ارزش کار مولد و حمایت از کارآفرینان با رویکرد دیپلماسی اقتصادی و رعایت حقوق مالکیت معنوی، و ایجاد و برقراری خطوط اعتباری برای شرکت‌های ایرانی از طریق بانک‌های عامل، از دیگر راهبردهای کلیدی برای افزایش نوآوری و ایجاد اشتغال هستند. دسترسی عمومی به اطلاعات مؤثر در ارتقای شفافیت و پیش‌بینی‌پذیری اقتصاد، و کاهش تصدی‌گری بخش دولتی با راهبری توسط واحد مشارکت عمومی-خصوصی، اقداماتی هستند که با افزایش شفافیت و کاهش فساد، به بهبود محیط کسب و کار و افزایش بهره‌وری و کارایی اقتصادی کمک می‌کنند. دستیابی به شعار سال و جهش تولید و توسعه پایدار نیازمند همکاری و همدلی همه اقشار جامعه است و با مشارکت فعال مردم و حمایت از تولیدات داخلی، می‌توان به این مهم دست یافت.

منابع و مأخذ

پیام نوروزی رهبر انقلاب به مناسبت آغاز سال ۱۴۰۳، دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری
تصویب‌نامه در خصوص برنامه عملیاتی دستگاه‌های اجرایی به منظور تحقق شعار سال
(جهش تولید با مشارکت مردم) (۱۴۰۳) پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور
جلالی، سعید، مجموعه قوانین و مقررات بهبود محیط کسب و کار (۱۴۰۳) مؤسسه عالی آموزش
پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی
رجب پور حسین، الزامات تحقق مشارکت مردم در جهش تولید ۱۴۰۳ مرکز پژوهش‌های اتاق
ایران
علیزاده پریسا، صفدری رنجبر مصطفی و فرتاش کیارش. (۱۴۰۰). واکاوی قانون حداکثر استفاده
از توان تولیدی، خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی. سیاست علم و فناوری
فاطمی سید محمد حسین، عابدی محمد هادی، حلاج نیشابوری شهرام، اظهار نظر کارشناسی
درباره: «لایحه مشارکت عمومی — خصوصی» (ویرایش دوم) (۱۳۹۹) مرکز پژوهش‌های مجلس
قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، (۱۳۹۰) شناسنامه
قانون
قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۷-۱۴۰۳)، (۱۴۰۳) پایگاه ملی
اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور
قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، (۱۳۹۰). تهران: مجلس شورای اسلامی.
قانون تأمین مالی تولید و زیرساخت‌ها (۱۴۰۲) پایگاه ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور
قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی، (۱۳۹۸)، پایگاه
ملی اطلاع‌رسانی قوانین و مقررات کشور
قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور (۱۳۹۴) شناسنامه قانون
<https://archive.doingbusiness.org/en/doingbusiness>
<https://data.worldbank.org/country/IR>
<https://www.globaldata.com/data-insights/macroeconomic/iran-macroeconomic->
[/country-outlook](https://www.globaldata.com/data-insights/macroeconomic/iran-macroeconomic-)
<https://www.heritage.org/Index/pages/country-pages/iran>

پیوست ۱: نحوه مشارکت و اثرگذاری مردم در تولید و راهکارهای تقویت این مشارکت

نحوه مشارکت و اثرگذاری مردم در تولید و راهکارهای تقویت این مشارکت بر اساس دو گروه عامه و خواص مردم به شرح زیر است:

الف: مشارکت عامه مردم

❏ افزایش تقاضا: حلقه نهایی تمامی زنجیره‌های ارزش در کشور مصرف‌کننده نهایی و مردم هستند، اگر مردم از قدرت خرید کافی برخوردار نباشند عملاً بسیاری حلقه‌های زنجیره تأمین اتر باقی می‌مانند. بنابراین جهش تولید در کشور باید از طریق مصرف در داخل و یا صادرات به سایر کشورها مدیریت شود. از آنجاکه بازار ۸۵ میلیونی در داخل کشور به صورت بالقوه تقاضای موردنیاز برای عرضه کالاها و خدمات را فراهم می‌کند لذا دولت موظف است برای افزایش قدرت خرید مردم و جلوگیری از ایجاد شکاف عمیق در اقتصاد کشور تدابیر ویژه‌ای بیندیشد؛ برای مثال افزایش دومی مرحله‌ای ضریب حقوق کارمندان، کارگران و به خصوص بازنشستگان در طول سال، در اختیار گذاردن بن خرید کالا و سایر روش‌های تقویت تقاضای مدیریت شده در بازار است.

❏ کمک به تولید در سطح خرد: در حال حاضر حدود ۶۸۰ هزار واحد تولیدی بزرگ و کوچک در کشور وجود دارد که از این تعداد، بنگاه‌های صنفی (خرد) با بیش از ۶۰۰ هزار بنگاه صنفی نزدیک به ۹۰ درصد بنگاه‌های تولیدی را از حیث کمیت شکل می‌دهند لذا نقطه اتصال دو کلیدواژه شعار امسال، در بنگاه‌های تولیدی صنفی ظهور می‌کند. از آنجاکه راه‌اندازی کسب‌وکارهای خرد نیاز به سرمایه‌گذاری کلان ندارد و از سوی دیگر با سطوح مهارت و فناوری پایین‌تری قابل دستیابی است لذا توجه کافی به بهبود فضای کسب‌وکار (از جمله سهولت تأمین مالی، ثبات قوانین و مقررات، ثبات قیمت‌ها، حمایت از سرمایه‌گذاران خرد، سهولت در مسائل مالیاتی، بیمه و صدور مجوزها، رفع انحصارات و مبارزه با رانت و فساد، وجود شفافیت اقتصادی و دسترسی به اطلاعات، ایجاد فضای رقابت سالم اقتصادی و ...) و حمایت از صنوف تولیدی و تعاونی‌ها و رفع تبعیض‌های موجود بین بنگاه‌های صنفی با بنگاه‌های صنعتی و حذف و اصلاح قوانینی که به‌واقع به ضرر تولیدکنندگان صنفی است، می‌تواند منجر به افزایش مشارکت مردم در تولید خرد شود.

۱ **ترغیب به سرمایه‌گذاری در تولید کلان و جلوگیری از رفتارهای سوداگرانه:** برای آن دسته از مردم که امکان تولید مستقیم با راه‌اندازی کسب‌وکار شخصی را ندارند ولی دارای سرمایه و تمکن مالی برای سرمایه‌گذاری هستند و قصد دارند تا سرمایه خود را حفظ نموده و افزایش دهند نیز باید با ایجاد شرایط ثبات اقتصادی و بهبود امنیت سرمایه‌گذاری در تولید کشور، می‌توان شرایطی فراهم نمود تا با افزایش اعتماد عمومی و تقویت سرمایه اجتماعی، این سرمایه‌ها به سمت تولید سوق پیدا نموده و با استفاده از روش‌های مختلف از اقبال مردم به امور سوداگران و هجوم به سایر بازارهای مالی از جمله ارز، مسکن، طلا و ... جلوگیری شود. متأسفانه در مهر و موم‌های اخیر به دلیل کاهش ارزش پول ملی مردم سعی کرده‌اند برای حفظ ارزش پول خود به فعالیت‌های سوداگران روی آورند که این یک فعالیت ضد تولید است. باید نگاه تمام مسئولان به سرمایه‌گذار و تولیدکننده به صورت استراتژیک تغییر کند. نگاه بدنه جامعه، دستگاه‌های تبلیغاتی، نظارتی، قضائی و قانون‌گذار نسبت به سرمایه‌گذار تغییر کند. افراد رانت‌خوار، سودجو و افرادی که حقوق مردم را تضییع می‌کنند باید از سرمایه‌گذارهای پاک دست جدا شوند. از سوی دیگر برخی از قوانین سرمایه‌گذاری باید تغییر کند. امروز برخی از قوانین خود عاملی بازدارنده بر سر راه تولیدکنندگان است.

ب: مشارکت خواص

۱ **متخصصان دارای مهارت‌های حرفه‌ای و شرکت‌های دانش‌بنیان:** به وجود آمدن اعتماد به توانمندی‌های داخلی شرط اساسی به حرکت درآوردن قطار روی ریل‌های اقتصاد ملی است. نیروهای متخصص، باانگیزه و خلاق فراوان در مجموعه اقتصاد کشور سرمایه عظیمی است که تنها با تکیه به این سرمایه می‌توان مشکلات اقتصادی را چاره نمود. این امر مستلزم اعتماد و اعتقاد کامل مسئولین به توانمندی نیروهای داخلی و فراهم نمودن زمینه ورود این سرمایه عظیم به عرصه اقتصادی است که بدون آن جهشی در تولید کشور محقق نخواهد شد. همچنین مقصود از اقتصاد دانش‌بنیان آن است که تمام فعالیت‌های اقتصادی در حوزه تولید، توزیع و مصرف در همه بخش‌های اقتصادی، مبتنی بر جدیدترین دانش آن حوزه شکل گیرد. این امر ممکن است با دو نوع رویکرد صورت گیرد: اول نهادینه شدن دانش در بدنه اقتصادی، دوم ایجاد شرکت‌های دانش‌بنیان و استفاده از نتایج علمی آن‌ها در فرایند اقتصادی. اهمیت دانش‌بنیانی از آن جهت است که با رشد فناوری با تکیه بر دانش بومی و داخلی، علاوه بر ایجاد ارزش افزوده بالا، سبب رشد

اقتصادی مداوم و پایدار خواهد شد. بنابراین توجه به اقتصاد دانش‌بنیان نقشی کلیدی در جهش تولید دارد. نکته‌ای که باید مورد توجه قرار گیرد این است که برای دانش‌بنیان شدن تولید در کشور باید همه اجزای اصلی تولید بر مبنای دانش برنامه‌ریزی و تدبیر شوند. برای استفاده بهتر و گسترش مجموعه‌های دانش‌بنیان جوان و مبتکر لازم است تا نقشه‌ای جامع به منظور ترغیب و تحریک تولید محصولات دانش‌بنیان، دانش‌بنیان کردن فرآیندها، شکل‌دهی بازار داخلی صنایع دانش‌بنیان و تسهیل ساختارها و زیرساخت‌های صادرات تولید داخلی به عنوان سیاست‌های تولید دانش‌بنیان، طراحی و اجرا گردد تا از مهاجرت نیروهای نخبه و متخصص از کشور جلوگیری شود.

❏ متخصصان در حوزه کسب و کار: استفاده از توانمندی متخصصان حوزه کسب و کار که شامل مدرسان، تسهیلگران، مربیان و مشاوران (متمم) کسب و کار است و مشارکت آنان در توانمندسازی کسب و کارها نقش بسیار مهمی در پایداری کسب و کارها و ب‌تبع آن پایداری تولید دارد. با آموزش، شبکه‌سازی و تدوین نظام‌های حل مسئله در سطوح خرد و کلان کسب و کارها می‌توان تمامی نیروهای مرتبط با بهبود فضای کسب و کار در کشور را یکپارچه و ساماندهی کرد و از این توان بالقوه در جهت جهش تولید در کشور بهره برد.

❏ اندیشمندان، خبرگان و پژوهشگران حوزه تولید: امروزه فقدان سیاست‌های راهبردی برای توسعه صنعتی و تولید در کشور و همچنین راهبردهای توسعه در حوزه کسب و کارها یکی از چالش‌های اساسی کشور به شمار می‌رود. بنابراین مشارکت اندیشمندان و خبرگان در دو بخش دولتی و خصوصی نیاز است تا چشم‌انداز بلندمدت تولید در کشور ترسیم‌شده و راهبردها و سیاست‌های باثبات و قابل اجرا در این زمینه تدوین شود.

❏ دولتمردان: در بالاترین سطح مدیریتی کشور این اتفاق نظر وجود دارد که اقتصاد و ضعف‌های آن مهم‌ترین مسئله امروز کشور است. همچنین به این نکته توجه شده که بدون مشارکت بخش خصوصی یعنی همان مردم، امکان توسعه و پیشرفت اقتصاد ملی وجود ندارد. این تجربه در تمام جهان از شرق تا غرب وجود دارد و در ایران هم از زمان ابلاغ اصل ۴۴ قانون اساسی، رویکرد واگذاری اقتصاد به مردم کلید خورده، هرچند موفقیت چشمگیری نداشته است. در اقتصاد کشور باید سیاست‌گذاری، هدایت، نظارت و پشتیبانی دست دولت و اجرا دست مردم باشد. اینکه اقتصاد کشور باید به دست مردم باشد، هنوز برای برخی مسئولان تبدیل به باور نشده است؛ دولت به جای اینکه همه امور را در اختیار گیرد تا تخلف صورت نگیرد، باید نظارت را تقویت کند و این

نظارت به صورت دستگامی انجام شود. نگاه به جوانان و بهره‌مندی از ظرفیت مؤسسات دانش‌بنیان، رویکرد مطالبه‌گرایانه در دیپلماسی اقتصادی با محوریت همکاری مؤثر با همسایگان، خصوصاً در زنجیره‌های ارزش مشخص و تبدیل فرصت مفه‌مات به توانمندی بازرگانی - صنعتی، تمرکز بر تولید صادرات گرا و تأکید بر رفع مداخلات زائد در عملکرد بخش خصوصی، بهره‌گیری از سرمایه‌های بخش خصوصی و عمومی در اتمام و بهره‌برداری از پروژه‌های نیمه‌تمام، ارکان تحقق اقتصادی مردم‌نهاد است.

پیوست ۲: جدول تلفیقی راهکارهای تحقق شعار سال

ردیف	چالش	اقدام	مسئول	اثرات جزئی	زمان اجرا	واحد اجرا (سازمان)
۱	عدم مشارکت با اتاقها و بخش خصوصی در تدوین فهرست توانمندی‌های داخلی	ایجاد و توسعه شبکه خیرگان حوزه کسب و کار	وزارت امور اقتصادی و دارایی - معاونت حقوقی ریاست جمهوری	تقویت نهاد شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی - تغییر رویکرد در بخش دولتی به مشارکت دادن بخش خصوصی در تصمیم‌سازی‌ها	۱۲ ماه	ملی
۲	عدم وجود زمینه‌های تولیدکنندگان کلاهما، عرضه‌کنندگان خدمات و پیمانکاران طراحی، ساخت	بررسی و شناسایی نقاط مشکل در فرایندها و پیشنهاد بهبود زمینه‌های تولیدکنندگان بر اساس استانداردها	وزارت امور اقتصادی و دارایی - وزارت صمت - معاونت حقوقی ریاست جمهوری	تمرکز فعالیت‌های زمینه‌یابی در یک سازمان مشخص - تصویب قوانین پشتیبان - ایجاد زیرساخت‌های نیروافزای و سخت‌افزاری	۲۴ ماه	ملی و استانی
۳	عدم توجه کافی به ارتجاع کار به تولیدکنندگان داخلی	برگزاری نمایشگاه‌های معرفی و عرضه تولیدات ملی در سراسر کشور - تهیه برنامه‌های ترویجی و تبلیغی در رسانه ملی	سازمان صداوسیما - وزارت صمت	تأمین اعتبارات لازم برای کار فرهنگی در زمینه درونی سازی اقتصاد در بین مردم و مسئولان - ایجاد زیرساخت‌های دائمی برای برگزاری نمایشگاهها	۱۲ ماه	ملی و استانی
۴	محدودیت تولیدکنندگان به استفاده از ابزارهای تضمینی داخلی در معاملات	تأسیس و شکل‌گیری فعالیت مؤسسات تضمین غیردولتی	وزارت امور اقتصادی و دارایی	اصلاح قوانین مربوط - ایجاد زیرساخت‌های نظامی بر فعالیت بخش خصوصی	۶ ماه	دستگاهی
۵	عدم حمایت کافی دولت از ایجاد و تقویت نشان‌های برند تجاری داخلی محصولات صنعتی و خوشه‌های صادراتی	قانون‌گذاری در جهت حمایت از تولید و افزایش نظارت بر عرضه کالا و خدمات پس از فروش برندها	وزارت امور اقتصادی و دارایی - وزارت صمت، معدن و تجارت	اصلاح قوانین مربوط - ایجاد زیرساخت‌های مدیریتی و نهادی در حوزه خوشه‌های تولیدی	۱۲ ماه	ملی و استانی
۶	عدم جذب سرمایه‌گذاری خارجی و داخلی در بخش‌های مختلف تولیدی	تسهیل در فرایند سرمایه‌گذاری و تأمین امنیت سرمایه‌گذاران با ایجاد صندوق‌های ضمانت	سازمان برنامه و بودجه - وزارت امور اقتصادی و دارایی - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	بهبود فضای کسب و کار - اصلاح قوانین مربوط در جهت تقویت ساختارهای نهادی در منابع انسانی مرتبط با سرمایه‌گذاری در کشور	۲۴ ماه	ملی - استانی - دستگاهی

دیف	چالش	اقدام	دستگامسئول	الزامات اجرایی	دوره زمانه اجرا	واحد مسئول (سازمان/اجرا)
۷	عدم آزادسازی وثیقه‌های مازاد و یا تبدیل وثیقه متناسب با میزان باقیمانده تسهیلات	افزایش نظارت بانک مرکزی بر اجرای قانون - معرفی روش‌های تأمین مالی جدید	سازمان برنامه و بودجه - وزارت امور اقتصادی و دارایی - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	اصلاح قوانین مربوط - ایجاد یا توسعه زیرساخت نرم افزاری مربوط	۶ ماه	دستگاهی
۸	عدم تأمین سرمایه در گردش پایدار برای واحدهای صنعتی، معدنی، کشاورزی، حمل و نقل، صنایع تولیدی، بنگاه‌های دانش‌بنیان و شرکت‌های صادراتی در حال کار	افزایش نظارت بانک مرکزی بر اجرای قانون - معرفی روش‌های تأمین مالی جدید	سازمان برنامه و بودجه - وزارت امور اقتصادی و دارایی - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	اصلاح قوانین مربوط - تأمین اعتبار کافی، سلاته از محل منابع پایدار - تصویب قوانین در زمینه نحوه توانمندسازی کسب و کارها	۱۲ ماه	دستگاهی
۹	عدم استمهال کافی به دارندگان تسهیلات معوق و بخشش جرائم	حمایت دولت با استفاده از تسهیلاتی بوده‌جه از تولیدکنندگان دارای معوقات بانک و یا غیرفعال اقتصادی	وزارت صنعت، معدن و تجارت - وزارت امور اقتصادی و دارایی - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	ایجاد روش‌های نظارت سیستماتیک در امور گمرکی - اصلاح و ساده‌سازی مقررات - ایجاد زیرساخت‌های فناوری در گمرکات کشور	۶ ماه	ملی و استانی
۱۰	عدم وجود تسهیلات کافی در تشریفات گمرک برای واحدهای تولیدی	ایجاد تسهیلات در تشریفات گمرکی و سهولت تجارت برون‌مرزی برای تولیدکنندگان	وزارت صنعت، معدن و تجارت - وزارت امور اقتصادی و دارایی	ایجاد روش‌های نظارت سیستماتیک در امور گمرکی - اصلاح و ساده‌سازی مقررات - ایجاد زیرساخت‌های فناوری در گمرکات کشور	۱۲ ماه	دستگاهی و استانی
۱۱	عدم حمایت کافی از شرکت‌های دانش‌بنیان و صندوق‌های غیردولتی پژوهشی	اجرای کامل قوانین مربوط به شرکت‌های دانش‌بنیان - تقویت صندوق‌های تخصصی	معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری	تأمین اعتبارات لازم - برگزاری نمایشگاه‌های معرفی دستاوردها - افزایش سرمایه صندوق تخصصی نوآوری و شکوفایی	۱۲ ماه	ملی و استانی
۱۲	عدم ایجاد و کاربرد نمودن سامانه داده‌ها به منظور شناسایی دقیق واحدهای تولیدی محصولات کشاورزی	استقرار و پیاده‌سازی کامل سامانه داده‌های محصولات کشاورزی	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات - وزارت جهاد کشاورزی	اصلاح قوانین مربوط - آموزش منابع انسانی درگیر با موضوع - تغییر رویکرد در مدیران برای استقرار نظام امرهای ایمنی	۱۲ ماه	دستگاهی

دینف	چالش	اقدام	مسئله‌مسئول	الزامات اجرایی	دوره زمان اجرا	واحد مسئول (سازمان اجرا)
۱۳	عدم تخصیص اعتبارات لازم به صورت کمک بلاعوض، بارانه حق بیمه محصولات کشاورزی و دام، مانعاً لغات سود و کارمزدها تسهیلات، وجوه اداره شده یا به صورت ترکیبی در همه زیر بخش‌های کشاورزی	افزایش تخصیص، ردیف‌های بودجه مربوط و همکاری بانک‌ها در این زمینه	سازمان برنامه و بودجه- وزارت امور اقتصادی و دارایی- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	پایدار نمودن تخصیص اعتبارات دولتی در این خصوص- نظارت دقیق دستگاه‌های نظارتی	۱۲ ماه	ملی و استانی
۱۴	عدم تخصیص اعتبارات مورد نیاز در قالب وجوه اداره شده برای متقاضیان ایجاد و توسعه کشت‌های مزارع گلخانه‌ای	افزایش اعتبار و تخصیص بودجه با توجه به ظرفیت تولیدی و همکاری بانک‌ها	سازمان برنامه و بودجه- وزارت امور اقتصادی و دارایی- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	پایدار نمودن تخصیص اعتبارات دولتی در این خصوص- نظارت دقیق دستگاه‌های نظارتی	۱۲ ماه	ملی و استانی
۱۵	عدم پذیرش اسناد رسمی مالکیت مفروز و مشاع رسمی کشاورزی و محل اجرای طرح‌های کشاورزی، قراردادهای واگذاری ارضی ملی و دولتی وزارت جهاد کشاورزی، صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی و اسناد منازل روستایی توسط بانک‌ها به عنوان وثیقه وام‌های بخش کشاورزی و روستایی	نظارت دقیق بر اجرای قانون	سازمان برنامه و بودجه- وزارت امور اقتصادی و دارایی- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	تغییر زیرساخت‌های نهادی و مدیریتی حاکم بر نظام وثیقه‌گذاری در کشور- اصلاح فرایندهای اعتباررسانی	۱۲ ماه	ملی
۱۶	عدم واگذاری امور رسمی‌گری به بخش خصوصی مطابق با سیاست‌های اصل ۴۳	تسهیل در فرایند واگذاری شرکت‌های دولتی	سازمان برنامه و بودجه کشور- وزارت امور اقتصادی و دارایی	تقویت نهاد شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی- و تقویت رونق‌گر در بخش دولتی به مشارکت دادن بخش خصوصی در تصمیم‌گیری‌ها	۱۲ ماه	ملی
۱۷	پنجگانه روان برودن فرایند صدور مجوز کسب و کار	اصلاح فرایند صدور مجوزهای کسب و کار	وزارت امور اقتصادی و دارایی- وزارت دادگستری- معاونت حقوقی ریاست جمهوری	اصلاح رونق‌گر مدیران دولتی در زمینه تسهیل فرایندهای صدور مجوز- تقویت نظارت پس از صدور مجوز توسط دستگاه‌های مربوط- مشارکت اتاق‌ها	۱۲ ماه	ملی و استانی

دیف	چالش	اقدام	دستگامسئول	الزامات اجرایی	دوره زمانی اجرا	واحد عملی (اسم/اجرا)
۱۸	عدم توسعه بخش تعاون کشور مطابق برنامه و قانون اصل ۴۳	اجرای ۸۰ حکم سند توسعه تعاون کشور	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	اصلاح رویکرد مدیران دولتی در زمینه اهمیت و نقش بخش تعاون - واگذاری امور تصدی‌گری بخش تعاون به اتاق تعاون و نهاد پدیه‌های تعاون - حمایت بودجه‌ای از توسعه بخش	۱۲ ماه	ملی و دستگامی
۱۹	عدم همکاری مناسب حاکمیت با اتاق‌ها	تقویت شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی	اتاق‌های کشور	اصلاح قوانین مربوط - تغییر رویکرد مسدولان دستگام‌های اجرایی در زمینه ارتباط با بخش غیردولتی - تمایل اتاق‌ها به نقش آفرینی مؤثر در امور کشور	۱۲ ماه	ملی و استانی
۲۰	عدم هماهنگی دولت با اتاق‌ها و سایر تشکلاتها در تدوین مقررات	ایجاد و توسعه شبکه خبرگان حوزه کسب و کار	سازمان برنامه و بودجه	اصلاح قوانین مربوط - تغییر رویکرد مسدولان دستگام‌های اجرایی در زمینه ارتباط با بخش غیردولتی - تمایل اتاق‌ها به نقش آفرینی مؤثر در امور کشور	۱۲ ماه	ملی و استانی
۲۱	عدم هماهنگی دستگام‌های اجرایی با تشکلاتهای مردمی در اصلاح مقررات	ایجاد و توسعه شبکه خبرگان حوزه کسب و کار و ایجاد بنیاد در مقررات و قیمت‌ها	سازمان برنامه و بودجه - وزارت امور اقتصادی و دارایی	اصلاح قوانین مربوط - تغییر رویکرد مسدولان دستگام‌های اجرایی در زمینه ارتباط با بخش غیردولتی - تمایل اتاق‌ها به نقش آفرینی مؤثر در امور کشور	۱۳ ماه	ملی و استانی
۲۲	عدم مشارکت فعالان اقتصادی در اعلام نیاز اطلاعات آماری	مطالعه و تدوین طرح رصد فعالیت‌های اقتصادی	سازمان برنامه و بودجه	ایجاد بستر قانونی لازم برای پشتیبانی از امکان رصد - تقویت جایگاه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی	۱۲ ماه	ملی
۲۳	ایجاد و انجام وظایف شورای گفت‌وگو در سطوح ملی و استانی	تقویت شورای گفتگو و اجرایی کردن مصوبات آن	وزارت امور اقتصادی و دارایی	تغییر رویکرد در بخش دولتی به مشارکت دادن بخش خصوصی در تصمیم‌سازی‌ها	۱۲ ماه	ملی و استانی
۲۴	عدم وجود مکان‌های مناسب برای عرضه کالاهای تولید داخل	برگزاری نمایشگاه‌های معرفی و عرضه تولیدات ملی در سراسر کشور - تهیه برنامه‌های ترویجی و تبلیغی در رسانه ملی	سازمان صنایع و معادن - وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی - وزارت کشور - شهرداری‌ها	تضمین مکان از سوی دولت - تقویت نظارت بر عملکرد	۱۲ ماه	ملی و استانی
۲۵	عدم آراوت به بخش خصوصی و تعاونی در قراردادها	اجرای دقیق قانون بهبود تأمین مالی و رفع موانع تولید	وزارت امور اقتصادی و دارایی - وزارت صنعت، معدن و تجارت	اصلاح قوانین مربوط و افزایش ضمانت‌های اجرا - تغییر رویکرد در بخش دولتی به مشارکت دادن بخش خصوصی در واگذاری امور	۱۲ ماه	ملی و استانی

دووم	واحد/تیم/اجرا	دوره	زمان/اجرا	ارزومات/چراغی	دستگاه/مسئول	اقدام	چالش	دقیق
۲۶	دستگاه‌های	حداکثر تا پایان سال سوم	رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و فراهم نمودن امکان مشارکت مردم در فعالیت‌های اقتصادی	دستگاه‌های اجرایی مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و کلیه صندوق‌های بازنشستگی دولت	۱- واگذاری تدریجی تسلی سهام دولت در شرکت‌ها/اعم از شرکت‌های تولیدی، خدماتی و بازرگانی به بخش خصوصی ۲- واگذاری سهام کنتربلی و مدیریت دولتی و شرکت‌های تحت مالکیت به بخش خصوصی ۳- مشارکت دادن مردم در فعالیت‌های اقتصادی و عمرانی مانند توسعه روستایی، اجرت‌داری و آبخوان‌داری، ساخت، بهره‌برداری و هنری، ساخت و بهره‌برداری طرح‌های (پروژه) پلی و چاده‌ای، ساخت و تولید مسکن، طرح‌های (پروژه) شهری، خدمات بازرگانی داخلی و خارجی، خدمات اجتماعی، خدمات فنی، مهندسی و فناوری ارتباطات و اطلاعات و نظایر آن با استفاده از ظرفیت‌های بخش خصوصی و تعاونی، حلقه‌های میانی، گروه‌های جهادی، سازمان‌های مردم‌نهاد و نیز با استفاده از ابزار بازار سرمایه با روش‌های خرید خدمات، واگذاری مدیریت، مشارکت عمومی - خصوصی، اجاره بهره‌برداری و نیز سایر روش‌های مندرج در قوانین دائمی	۱- تأیید صلاحیت مؤسسات، نهادها و شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات توسعه کسب و کار مؤسسات، نهادهای که وظیفه نظیر طراحی الگوهای (امل) کسب و کار برای ایجاد و توسعه شبکه‌ها، تسهیل فرایند تأمین مالی، کسب مجوزهای لازم، تضمین مالی یا بیمه‌ای برای کسب و کارها و تسهیل شکل‌گیری شبکه‌های تأمین، تولید، بازاریابی و فروش دارند ۲- انتخاب مؤسسات، نهادها و شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات توسعه کسب و کار برخوردار از الگو (امل) تجربه و شبکه تسهیلاتی و دارای ماهیت غیردولتی، به‌عنوان رابط میان دولت و مردم ۳- تعیین سهمیه برای هر یک از آن‌ها با وظایف شناسایی ظرفیت‌های محیط کسب و کار ۴- شناسایی و اهلیت سنجی متقاضیان، ۵- ایجاد مشوق‌های لازم را برای توسعه و تقویت نهادهای پشتیبان مشاغل خرد خانگی	استمرار با مالی و مدیریتی بخش عمومی در اقتصاد	۲۷
	دستگاه‌های	از سال اول	رعایت قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار مصوب ۱۳۸۷/۲/۲۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی	سازمان برنامه و بودجه - نهادهای دستگاه‌های متولی اشتغال یا همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی	۱- تأیید صلاحیت مؤسسات، نهادها و شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات توسعه کسب و کار مؤسسات، نهادهای که وظیفه نظیر طراحی الگوهای (امل) کسب و کار برای ایجاد و توسعه شبکه‌ها، تسهیل فرایند تأمین مالی، کسب مجوزهای لازم، تضمین مالی یا بیمه‌ای برای کسب و کارها و تسهیل شکل‌گیری شبکه‌های تأمین، تولید، بازاریابی و فروش دارند ۲- انتخاب مؤسسات، نهادها و شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات توسعه کسب و کار برخوردار از الگو (امل) تجربه و شبکه تسهیلاتی و دارای ماهیت غیردولتی، به‌عنوان رابط میان دولت و مردم ۳- تعیین سهمیه برای هر یک از آن‌ها با وظایف شناسایی ظرفیت‌های محیط کسب و کار ۴- شناسایی و اهلیت سنجی متقاضیان، ۵- ایجاد مشوق‌های لازم را برای توسعه و تقویت نهادهای پشتیبان مشاغل خرد خانگی		۲۷	

دوای زمان اجرا	واحد مسئول	دستگاه مسئول	انجام	چالش	دقیق	
تمام ۵ سال برنامه	وزارت نفت	وزارت نفت	<p>۱- عقد قرارداد مجاز در مورد میدان‌ها در حال بهره‌برداری با دارای قرارداد توسعه فعلی با شرکت ملی نفت ایران و سایر شرکت‌های اکتشاف، تولید و بهره‌برداری نفت و گاز</p> <p>۲- واگذاری فعالیت‌های توسعه، اکتشاف و بهره‌برداری از میدان‌ها به شرکت ملی نفت ایران و سایر شرکت‌های متقاضی صاحب صلاحیت (به تشخیص وزارت نفت)</p> <p>۳- سرمایه‌گذاری برای توسعه میدان‌ها گازی جدید از طریق شرکت‌های تابعه خود</p> <p>۴- صادرات توابعات حاصل</p>	<p>عدم استفاده از بخش اعظمی از ظرفیت‌های ذخایر نفت و گاز کشور</p>	۲۸	
تا دو سال پس از تصویب	وزارت نفت	وزارت نفت	<p>با رعایت قوانین و اصل هفتاد و هفتاد (۷۷) قانون اساسی از طریق شرکت ملی نفت ایران بدون واگذاری مالکیت در میدان‌های مشترک</p>	<p>۱- عقد قرارداد‌های بهره‌برداری مشترک با همسایگان بدون واگذاری مالکیت در میدان‌های مشترک</p> <p>۲- عقد قرارداد‌های مشارکت در تولید میدان‌های مشترک</p>	<p>ضعف در دیپلماسی انرژی و روند کاهش اکتداری ایران در بازارهای بین‌المللی انرژی</p>	۲۹

وضعیت تکمیل (سطح اجرا)	دوره زمان اجرا	الزامات اجرایی	دستگاه مسئول	اقدام	چالش	دقیق
	دو تمام ۵ سال برنامه	<p>۱- تأمین اعتبارات لازم</p> <p>با رعایت فصل چهارم قانون ارتقا و دستوری آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۷/۱۶ مه‌گزارش‌های اکتشافی محدود و بهره‌ها و به صورت برخط در اختیار عموم ارجاع پروانه‌های اکتشافی حاصل از محدوددهی امیدبخش با بخش خصوصی و احد صلاحیت‌های فنی و مالی مطابق با ضوابط و مقررات</p> <p>به وسیله اقدامات و راهکارهای لازم با اولویت تکمیل توان داخلی از طریق انتقال دانش فنی و فناوری (تکنولوژی)، توسط سازمان‌های توسعه‌ای و بخش خصوصی با اولویت بخشی به حمل با بر مواد معدنی از طریق ریل متناسب با برنامه‌های تولید بخش معدن و صنایع معدنی در طول اجرای برنامه</p> <p>۲- با رعایت قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۶۲/۸ از محل مبالغ سازمان اعتبارات مصوب و ویژه سهم دولت، سود ارزی و مازاد در مالیات عملکرد پیش‌بینی شده در قوانین اساسی بر مبنای معیارهای آمایش سبز و توسعه و سرمایه‌گذاری در صنایع و خدمات‌های نوین و بانک‌های مرتبط‌ها ملوان، نفت، خام فروری و تکمیل زیرساخت‌ها و بخش‌ها به صادرات و انشمارا فناوری‌های نوین و بانک‌های مرتبط‌ها (الکترونیک خودروسازی با اولویت خودروسازی و تجارت برقی- بزرگی، هیدروپاوری، ماشین‌ساز و ساخت تجهیزات صنایع پالایش نفت و گاز و پتروشیمی، معدن یا اولویت مس و عناصر نادر خاکی- خدمات فنی مهندسی، نساجی و پودشاگ و پارافت، همکار با اتحادیه انان‌های بازرگانی صنایع معدن و کشاورزی ایران، تعاون ایران و اصناف ایران، در چهارچوب الزامات ملی تشریفات قانونی با الحاظ الزامات مستقیمه معاهده در طول بازخیره ارائه، به صورتی که صادرات این محصولات بر عرضه داخلی رجحان نداشته و هم‌زمان منجر به توقف تولید اقتصادی نشود.</p>	<p>- سازمان با همکاری وزارتخانه‌های ذیربط دولت</p> <p>- وزارت صنعت، معدن و تجارت، (سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور)</p> <p>- سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو)</p> <p>- شرکت‌های تابعه وزارت صنعت، معدن و تجارت</p> <p>- وزارت راه و شهرسازی با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت</p> <p>- سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران</p>	<p>۱- تهیه چند طرح بزرگ اقتصادی ملی و پیشنهاد ارجاع موارد زیر:</p> <p>- دالان‌های راهبردی گذر (ترانزیت) اریلی و دریایی</p> <p>- قفل سریع السیر در مسیرهای طولانی و پرساف</p> <p>- تحول (تومی، ادجیتال)</p> <p>- توسعه منطقه مکران و اروند</p> <p>- مهار و انتقال آب‌های مشترک و مرزی و لایونی روند رود و توسعه شهرها و روستاهای ساحلی</p> <p>- توسعه خوشه‌های تولیدی و کسب و کار با هدف گیری جذب سرمایه خارجی و توسعه بازارهای صادراتی</p> <p>- توسعه زیرساخت‌های اکتشاف و استخراج نفت و گاز و پتروشیمی‌ها</p> <p>و صنایع پالایش دسی پتروشیمی</p> <p>- هوشمند سازی و دستیابی به توانمندی تریق ماهواره به مدارهای زمین‌آهنگ</p> <p>۲- امکان‌سنجی و شناسایی گشوه‌های هدف صادرات دانش فنی و خدمات فنی، طراحی و مهندسی و پیمانکاری و مبادله موافقت‌نامه توسعه همکاری در بخش معدن و صنایع معدنی اعم از اکتشاف، بهره‌برداری و فراوری</p> <p>۳- ایجاد و برقراری خطوط اعتباری به صورت سالیانه برای شرکت‌های ایرانی توسط بانک مرکزی از طریق بانک‌های عامل به منظور تأمین مالی بین‌المللی طرح‌های (پروژه) صادرات با رعایت اصل هشتادم، ۸۰- قانون اساسی</p> <p>۴- صدور بیمه‌نامه و تضمین به نام صادرکننده خدمات انتقال دانش فنی، طراحی، مهندسی و پیمانکاری توسط شرکت‌های بیمه صادره و خدمات و ضمانت‌نامه‌های صادراتی</p> <p>برای صادرکنندگان، به گشوه‌های هدف صادراتی</p> <p>۵- تعریف و ارائه خدمات کسب و کاری و لایونی به شرکت‌های مکرر توسط وزارت امور خارجه و همچنین امضا و مبادله فر شناسایی و حمایت از شرکت‌های واحد توانمندی‌های خاص برای ایفای نقش متکررانه در عرضه بین‌المللی و فراهم نمودن زمینه حضور شرکت‌های ایرانی دارای توانمندی لازم جهت صادرات دانش فنی و خدمات فنی، طراحی و مهندسی و پیمانکاری و تولیدکننده تجهیزات و ماشین‌آلات معدنی در عرضه بین‌المللی ارجاعه‌های بین‌المللی و بازارهای جهانی</p>	<p>پایین بودن رشد اقتصادی</p>	۳۰

واحد مطالعاتی (سازمان/اجرا)	دوره زمانی اجرا	الزامات اجرایی	دستگاه مسئول	اقدام	چالش	دقیق
	<p>دو طول تمام ۵ سال برنامه</p>	<p>۳- مکان: در داخل حریم و محدوده شهری و روستایی با همکاری وزارتخانه‌های میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، ارتباطات و فناوری اطلاعات و جهاد کشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست و شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در چهارچوب طرح جامع شهری و هادی روستایی</p>	<p>سازمان با همکاری وزارتخانه‌های ذیربط دولت - وزارت صنعت، معدن و تجارت، (سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور) - سازمان توسعه و نوسازی معدن و صنایع معدنی ایران (انمیدرو) - شرکت‌های تابعه وزارت صنعت، معدن و تجارت - وزارت راه و شهرسازی با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت - سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران</p>	<p>۷- انتشار تمام اطلاعات پایه زمین‌شناسی- اعم از نقشه‌های زمین‌شناسی، ژئوشیمی و ژئوفیزیک هوانی (اعمال خاکمیت و نقش نظارتی خود بر اکتشاف، استخراج و فراوری مواد معدنی کشور. ۹- تعیین نمودن قطب‌های معدنی‌های کشور. ۱۰- برنامه‌ریزی آمایش معدنی در این قطب‌ها شامل: - تعیین نحوه خصوصی‌سازی معدن هر قطب با رعایت قوانین و مقررات، نیازسنجی و جدوجوانانجام عملیات اکتشافی، طراحی و برنامه‌ریزی تولید و عملیات معدنی‌های، نیازسنجی و طراحی خدمات آموزشی، پژوهشی، فناوری و مشاوره مهندسی ۱۱- مشارکت اعم از مالی و فنی در محدوده‌های دارای پروانه اکتشاف ۱۲- رساندن عمق متوسط اکتشاف ذخایر معدنی به میزان متوسط عمق اکتشاف جهانی ۱۳- تدوین برنامه‌سرموایه‌گذاری توسعه زیرساخت‌های پربلی کشور ۱۴- اقدامات حمایت‌ها و مشوق‌های لازم جهت شناسایی، اکتشاف، فراوری بهره‌برداری و تولید مواد اولیه معدنی جایگزین مواد پلیمری در طول اجرای برنامه ۱۵- سرمایه‌گذاری در حوزه زیرساخت بخش معدن و صنایع معدنی، اکتشاف، استحصال، بهره‌برداری عناصر معدنی نادر و کمیاب ۱۶- تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام معدن و صنایع معدنی تهیه سند راهبردی و پیشرفت صنعتی و ارتقای زیرساخت‌های ارزش کشور در چهارچوب الزامات و شیوه‌نامه‌های قانونی ۱۷- وضع عوارض کاغذی و صدور اسنادات مواد خام و نیمه‌جام ایجاد شهرک‌ها، نواحی و مجتمع‌های تخصصی در حوزه‌های فناوری اطلاعات (ان تی)، صنایع خلاق، صنایع دستی و صنایع تولیدی و خدماتی، صنایع پاک و پسماند‌های خاص</p>	<p>پایین بودن رشد اقتصادی</p>	<p>۴۰</p>

ردیف	چالش	اقدام	مسئول	وضعیت (وضع اجرا)	دوره زمان اجرا	واحد مسئول	
۳۱	نبود ساختار و مدل وینوی توسعه در نظام تأمین مالی کشور و تأمین مالی نامناسب طرح‌های توسعهای	تبدیل یکی از بانک‌های تخصصی با اصلاح اساسنامه آن با سرمایه و امکانات موجود به «بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران»	دولت	دولت مجوز است با استفاده از ظرفیت سرمایه، امکانات و نیروی انسانی سایر بانک‌های دولتی، نسبت به ایجاد بانک‌های توسعهای به‌ضمی اقدام قانونی به‌عمل آورده و اساسنامه بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران را به تصویب مجلس و اساسنامه بانک‌های توسعهای به‌ضمی را به تصویب هیئت وزیران برساند.	تا پایان سال اول	وزارت جهات کشاورزی هنگامی سازمان و سایر دستگاه‌های اجرائی ذی‌ربط	
۳۲	ضعف کمی و کیفی محصولات کشاورزی	محاسبه قیمت تضمینی محصولات اساسی بر اساس قانون اصلاح قانون تضمین خرید محصولات اساسی کشاورزی مصوب ۱۳۹۹ و بر اساس نرخ از مرکز مبادله ارو و طلای ایران	وزارت جهات کشاورزی هنگامی سازمان و سایر دستگاه‌های اجرائی ذی‌ربط	بر اساس قانون اصلاح قانون تضمین خرید محصولات اساسی کشاورزی مصوب ۱۳۹۹/۸/۱۵ و بر اساس نرخ از مرکز مبادله ارو و طلای ایران	در طول تمام ۵ سال برنامه	تشکیل ستاد ملی ترازیت به ریاست رئیس جمهور (و در غیاب وی معاون اول رئیس جمهور) و عضویت وزاری امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت، کشور، نفت، امور خارجه، راه و شهرسازی، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و فرماندهی انتظامی، رئیس سازمان و یک نفر عضو ناظر از گروه عمران و با اتعاب مجلس	
۳۳	روند کاهش اثرگذاری ایران در اقتصاد بین‌الملل، میزان پایین سازه و ارتش صادرات غیرنفتی و آسیب‌پذیری اقتصاد ایران در برابر تحریم‌های فرآینده	۱- تشکیل «ستاد ملی ترازیت» به‌عنوان هماهنگ‌کننده و مسئول حوزه گذر ترازیت) و آحاد و پشتیبانی (جستجو) ۲- تهیه طرح جامع ارتقای کارآمدی و اثربخشی سیاست (دیپلماسی) اقتصادی به‌ویژه در زمینه اقتصاد دانش‌بنیان ۳- انعقاد قراردادهای مربوطه ۴- مساعدت و معضد در تأسیس شرکت‌های مشترک با کشورهای هدف به‌منظور به‌رگیری از تسهیلات ارائه‌شده به پیمانکاران بین‌المللی در سند سیاست تجاری مبادله با کشورهای منطقه ۵- افزایش تسهیلات وارد و صادرات و کثیرالمسافری الکترونیکی برای تجاری‌سازی باسابقه تجارت با ایران و مورد تأیید اتاق بازرگانی، صنایع، معدن و کشاورزی ایران ۶- استفاده از ظرفیت سازمان‌های شناخته‌شده، برکنس، اگو و اتحادیه اقتصادی اوراسیا از طریق تقویت ایجاد مختلف گذر (ترازیت) (اوری، کلا، مسافر و گردشگری)، ۷- توسعه سواحل مکران با اولویت تکمیل بندر چابهار ۸- تکمیل کلیه بندرهای گذری (ترازیتی) سواحل شمالی و جنوبی کشور ۹- بازرگانی مقررات فرآینده دانی	وزارت امور خارجه - و امنیت رستنی سازمان دامپزشکی کشور	دولت	دولت مجوز است با استفاده از ظرفیت سرمایه، امکانات و نیروی انسانی سایر بانک‌های دولتی، نسبت به ایجاد بانک‌های توسعهای به‌ضمی اقدام قانونی به‌عمل آورده و اساسنامه بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران را به تصویب مجلس و اساسنامه بانک‌های توسعهای به‌ضمی را به تصویب هیئت وزیران برساند.	تا پایان سال اول	وزارت جهات کشاورزی هنگامی سازمان و سایر دستگاه‌های اجرائی ذی‌ربط

وضعیت/مایل (اسماعیل)	دوره زمانه اجرا	الزامات اجرایی	دستگاه مسئول	اقدام	چالش	رتبه
دولت	حداکثر شش ماه از اتمام اقدام تا پایان سال اول برنامه	تصویب در شورای عالی راهبری برنامه امضای سند (الف) ماده (۱۸) این قانون برسد	دولت	<p>۱- تهیه جدول کمی و کیفی شاخص‌های بهروری در قلمرو مختلفی برنامه برای تحقق سهم سوئیچ در صمدی (۳۵٪) رشد بهروری کل عوامل تولید در تأمین رشد اقتصادی هدف برنامه (اهمیت در صمد ۸٪)</p> <p>۲- تهیه طرح نظام ملی بهروری و تصویب آن در شورای عالی راهبری برنامه در راستای ارتقای اثربخشی و انسجام اقدامات مولیان بهروری در کشور</p> <p>۳- تقویت نقش تنظیم‌گری طرح نظام ملی بهروری مقتبل بر هدف گذاری کمی، شرح تکالیف نقش‌آفرینان آن و تصمیم‌گر ملی و استانی منبج برجهت‌گیری‌های ریز</p> <p>۴- طراحی و پیاده‌سازی نظام سنجش بهروری خدمات کلیدی دستگاه‌های اجرایی و بررسی‌خات‌های آماری و اطلاعاتی موردنیاز در راستای افزایش مشارکت شرکت‌های دانش‌بنیان</p> <p>۵- مشاوره مدیریت و متخصصین در ارتقای بهروری کل عوامل تولید</p>	<p>پایین بودن بهروری کل عوامل تولید</p>	۳۴
ملی	کوتاه‌مدت	پیشنهاد قوانین لازم	وزارت اقتصاد	<p>۱- اقدام ستادی در مسائل اقتصادی - مشارکت بخش خصوصی بر اساس اصل ۴۴</p> <p>۲- واسطی مدیریت بنگاه‌های دارای سهام‌داری مشترک به بخش خصوصی</p>	مداخله بیش ازحد دولت در اقتصاد	۳۵
ملی	میان‌مدت	پیشنهاد قوانین لازم	بانک مرکزی	اصلاح دستورالعمل‌های تخصیص بانک به نفع بنگاه‌های بخش خصوصی	کاهش دسترسی بنگاه‌های کوچک خصوصی در دوران انقباط پولی	۳۶
ملی	کوتاه‌مدت	پیشنهاد قوانین لازم	وزارت اقتصاد - وزارت امور خارجه	تبدیل تفاهم‌نامه‌ها به قراردادهای حقوقی اجرایی	فرمایشی بودن و عدم کارایی تفاهم‌نامه‌های تجاری	۳۷

وضعیت تکمیل (سطح اجرا)	دوره زمان اجرا	اثرات اجرایی	دستگاه مسئول	اقدام	چالش	دقیق	
ملی	کوتاه مدت و میان مدت	تفویض ضمانت اجرایی ساری مصوبات شورای در سطح دستگاهها	وزارت کشور، سازمان برنامه بودجه، سازمان اداری و استخدامی، وزارت ورزش و جوانان، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور زبان و خانواده ریاست جمهوری، دفتر ریاست و وزیر ریاست جمهوری، وزارت امور اقتصادی و دارایی	۱- تقویت ظرفیت کارگزاران نیروی کارخانه شورای اجتماعی کشور به عنوان نهاد فرابخشی و هماهنگ کننده ملی برنامه‌های حوزه اجتماعی در کشور با تقویت ضمانت اجرایی مصوبات شورای در سطح دستگاهها ۲- ساماندهی نظام صدور مجوز تقویت نظارت‌های پیوستنی در قالب استعزام نظام اعتباری، شفاف، ساری عملکرد و پاسخگویی نهادهای مردمی، اصلاح نظام مالیاتی نهادهای مردمی ۳- یکپارچه‌سازی و تسهیل فرایند صدور مجوز تأسیس نهادهای مردمی در قالب ایجاد پیچرو و صدور تکلیف مجوزهای تأسیس بر اساس آموریت نهادهای مختلف ۴- رفع موانع تسهیل تعاملات دستگاههای اجرایی و حمایت از فعالیت‌های ساختارهای متنوع دستگاههای اجرایی و حمایت از مسدود، پیچ، هیئت منصفی و... ۵- نمونه‌سازی و الگو نمایی از دستاوردهای موفق مشارکت مردم و دولت نظیر برگزاری رویدادهای تحلیل از چهره‌های شاخص و تمایزگذاری دستگاههای استارت‌آپ‌ها ۶- حمایت از مدیران دولتی در جلب مشارکت مردم در قالب تجلیل از مدیران برتر دولتی ۷- باز معماری آموریت‌ها و وظایف دستگاههای فعال در حوزه توانمندسازی و مقابله با آسیب‌های اجتماعی در سطح ملی	تعیین برای محصول بر اساس الگوی مالی و فارغ از قوانین و مقررات عام و خاص و ایجاد بازارهای ملی، قراردادهای دوجانبه (ژانلو برق مشارکت در بورس و فروش آب فارغ از قانون آب‌بهای راضی) (زندالف ماده ۲، برنامه هفتم)	قیمت گذاری غیر اقتصادی برای محصول پروژه‌های زیر ساختی انشعاب و ضرورت ایجاد درآمدهای پایدار	۳۸
ملی و دستگاهی	۱۲ ماهه	تفویض سامانه‌های معاملاتی، شفاف و بورس کالا و ایجاد شفافیت اقتصادی، به‌کارگیری مکتبم عرضه و تقاضا اجرایی کردن فضای رقابتی	سازمان برنامه بودجه کشور	تعیین برای محصول بر اساس الگوی مالی و فارغ از قوانین و مقررات عام و خاص و ایجاد بازارهای ملی، قراردادهای دوجانبه (ژانلو برق مشارکت در بورس و فروش آب فارغ از قانون آب‌بهای راضی) (زندالف ماده ۲، برنامه هفتم)	پایین بودن کارایی اجرای فرایندها و روش‌های اعتباری	۳۹	
ملی	۲۴ ماهه	اصلاح قوانین و مقررات- تقویت شورای رقابت	شورای رقابت	ایجاد پایگاه داده اعتباری کشور	رفع انحصار از بخش دولتی	۴۰	
ملی	۶ ماهه	تأمین بودجه و ایجاد هماهنگی بین دستگاهی	بانک مرکزی	ایجاد پایگاه داده اعتباری کشور	پایین بودن کارایی اجرای فرایندها و روش‌های اعتباری	۴۱	

ردیف	چالش	اقدام	دستگامشامل	الزامات اجرایی	دوره زمانی اجرا	واحد مسئول (اسم/اجرا)
۴۲	آسیب نظام مالیاتی به تولید	<ul style="list-style-type: none"> ۱- کاهش نرخ مالیات بر درآمد شرکت‌ها پس از استقرار مالیات بر مجموع درآمد، درآمدها، پیشنهادهای قوانین لازم ۲- ایجاد شناسنامه عملکرد مالیاتی بنگاه‌ها و مینا قرار گرفتن آن در رتبه اعتباری نظام بانکی و سایر مشوق‌های بخش تولید ۳- ایقاعی نقش سیاست‌گذاری و ارزیابی عملکرد سازمان امور مالیاتی و نهادهای مرتبط با مالیه عمومی دولت با تشکیل شورای عالی سیاست‌گذاری مالیه عمومی و پیشنهادهای قوانین لازم 	وزارت امور اقتصادی و دارایی، معاونت حقوقی ریاست جمهوری، بانک مرکزی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان اداری و استخدامی، سازمان برنامه و بودجه، معاونت حقوقی ریاست جمهوری	پیشنهاد قوانین لازم	میان مدت	ملی
۴۳	نبود متولی و رهبر توسعه الگوی مشارکت عمومی - خصوصی در کشور	<ul style="list-style-type: none"> ۱- رهبری توسط واحد مشارکت عمومی - خصوصی سازمان و انجام خدمات تسهیلاتی (به عنوان پیچیده واحد در داخل سازمان و دستگاه‌های اجرایی) با هدف یکپارچگی و انسجام و پیش‌بینی پذیر کردن اجرای مدل مشارکت در پروژه‌ها و جلوگیری از ناسازگاری‌ها ۲- ایجاد سازوکار تشبیهی در صورت شکست قراردادهای مشارکتی و نزول تعهدات دستگاه‌ها اجرایی و رتبه‌بندی دستگاه‌ها اجرایی ۳- تشکیل شورای رهبری مدیریت سرمایه‌گذاری و توسعه مشارکت بخش خصوصی با ریاست رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور 	وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران	تقویت فرایندهای سازمانی - تدوین دستورالعمل‌های اجرایی	۶ ماه	ملی
۴۴	پایین بودن کارایی اجرای فرایندهای وثیقه‌گذاری و روش‌های معوقی سرمایه‌گذاری	<ul style="list-style-type: none"> ۱- طراحی و ایجاد سامانه جامع وثایق ۲- ایجاد زیرساخت الکترونیکی تحت عنوان «سامانه جامع اطلاعات سرمایه‌گذاری کشور» 	وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران	تأمین بودجه و ایجاد هماهنگی بین دستگاهی	۶ ماه	ملی
۴۵	کاهش ثبات اقتصادی و افزایش ریسک سرمایه‌گذاری و نبود تقاضا	<ul style="list-style-type: none"> شناورسازی مدل مالی (امکان) اصلاح نرخ تنزیل الگوی مالی در دوران پیچ‌ساله طی قرارداد مشارکت، امکان افزایش درآمد متناسب با نرخ تورم به سرمایه‌گذار داده شود. (رشد الف - ماده ۲۰ برنامه هفتم) 	سازمان برنامه و بودجه کشور	تقویت فرایندهای ساختاری - تدوین دستورالعمل‌های اجرایی	۱۲ ماه	ملی
۴۶	عدم حمایت کافی نظام مالیاتی از فرایند تولید	تسهیل تأمین مالی	وزارت امور اقتصادی و دارایی	تدوین دستورالعمل اجرایی	۳ ماه	ملی

وضعیت/وضع اجرا (شرح اجرا)	دوره زمان اجرا	الزامات اجرائی	دستگاه مسئول	اقدام	چالش	دقیق
ملی	کوتاه مدت میان مدت بلند مدت	پیشنهاد قوانین لازم	<p>مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری، معاونت حقوقی ریاست جمهوری، دبیرخانه هیئت دولت</p> <p>دبیرخانه شورای اطلاع رسانی دولت، سازمان اداری و استخدامی، دفتر پارسی ویژه ریاست جمهوری،</p> <p>وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی</p> <p>وزارت کشور، وزارت دادگستری</p> <p>وزارت آموزش و پرورش، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی</p>	<p>۱- نهاد بین‌رسمی گفتگوی مؤثر دولت با مردم</p> <p>۲- توسعه تعامل و گفتگوهای چند جانبه دولت، بخش مردمی، دانشگاه‌ها و بخش خصوصی درباره مسائل و اولویت‌های کشور با اولگر آئند فکری تحولات جامعه از طریق ایجاد نظام مشاوره سیاستی در دولت و امکان مشارکت آن‌ها در ارائه طرح‌های دولت</p> <p>۳- گفتگوی مستمر دولتمردان با مردم و نخبگان در خصوص تصمیمات دولت و همراه سازی آن‌ها در برنامه‌های ملی در قالب سفرهای استانی، ملاقات مردمی و تعامل مستمر با رسانه‌ها</p> <p>۴- مساعدت و حمایت متناسب از منتقدین دارای نقد در چارچوب قانون از طریق تأمین امنیت مالی و معنوی ایشان، با پیشنهاد قوانین لازم</p> <p>۵- تقدیر از تقدما و پیشنهادهای بزرگ درباره دولت مبتنی بر نظریه‌ی مستقیم از صاحب نظران، فعالان، رسانه‌ها، مراکز علمی و نهادهای مردمی با همکاری سازمان صدا و سیما</p> <p>تمهید سازوکار لازم در زمینه استفاده مردم از حق اعتراض و مطالبه گری قانونی، در راستای اجرای اصل ۲۲ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران با پیشنهاد قوانین لازم</p> <p>۶- حمایت از تشکیل و تقویت نهادهای دیده بان مردمی</p> <p>۷- حصول اطمینان از وجود سازوکارهای بهینه، مؤثر و هوشمند دریافت، رسیدگی و ارائه پاسخ متناسب به شکایات مردم از تصمیمات یا اقدامات</p> <p>۸- تبیین نقاط برجسته عملکرد دولت در موضوعاتی نظیر اجرای عدالت، افزایش نقش مردم در اتخاذ تصمیمات و اجرای اقدامات دولت، رونق تولید، ارتقای رفاه اجتماعی</p> <p>۹- شفافیت و مقابله با فساد، تعیین، وضع موقعیت‌های تعارض منافع، با ترویج در رسانه‌های داخلی و خارجی</p> <p>۱۰- اجرای طرح منبریت رفتاری‌های فرهنگی و اجتماعی در قالب شناسایی و معرفی رفتارهای اجتماعی شهروندان، نظیر میزان فعالیت‌های داوطلبانه، رعایت حقوق شهروندی، پایبندی به انضباط اجتماعی</p>	<p>ضعف در آمادگی ظرفیت‌های سازمان یافته مردمی برای نقش آفرینی در عرصه‌های اجتماعی و اداره کشور</p>	۴۷

وضعیت/محل (ساحت اجرا)	دوره زمانی اجرا	الزامات اجرایی	دستگاه مسئول	اقدام	چالش	دقیق
ملی	کوتاه مدت میان مدت بلند مدت	پیش نهاد قوانین لازم	<p>مرکز بررسی های استراتژیک ریاست جمهوری، معاونت حقوقی ریاست جمهوری، دبیرخانه هیئت دولت</p> <p>دبیرخانه شورای اطلاع رسانی دولت، سازمان اداری و استخدامی، دفتر پارسی و ویژه ریاست جمهوری،</p> <p>وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی</p> <p>وزارت کشور، وزارت دادگستری</p> <p>وزارت آموزش و پرورش، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی</p>	<p>۱۱- آموزش الگوهایی صحیح مشارکت های مردمی و مهارت افزایی اجتماعی در سطح نوجوانان و جوانان و معرفی عرصه های حضور آن ها از طریق تدوین مستوناهای مناسب، اصلاح کتب درسی و به کارگیری ابزارهای نوین آموزشی</p> <p>۱۲- حمایت از تولید و نشر محصولات فرهنگی و رسانهای مرتبط با ترویج الگوهای مشارکت های مردمی در رسانه ها به ویژه رسانه های جمعی</p> <p>۱۳- ترویج الگوهای مشارکت های مردمی با تولید محصولات فرهنگی گسترده، مستند، فیلم داستانی و پویانمایی، فرهنگ ساز با اوبوت بازی های دیجیتال، پویانمایی، آموزشی کودکان و نوجوانان و نقش آفرینی مؤثر مساجد، هیئت مذهبی و سایر نهادهای مردمی</p> <p>۱۴- حمایت از شکل گیری و تقویت نهادهای میانجی کر تخصصی و حلقه های میانی مردمی برای هدایت و سازمان دهی نهادهای مردمی در حوزه های مختلف</p> <p>۱۵- شناسایی، تبیین و برجسته سازی زمینه های اوبوت دار در بخش های مختلف کشور به منظور حضور نهادهای مردمی و همکاری دستگاه های مختلف و ایجاد انگیزه برای مشارکت در این زمینه ها</p> <p>۱۶- سازمان دهی ظرفیت های مردمی با محوریت نهادهای مردمی، به منظور مشارکت و همراهی در اجرای طرح های ویژه ملی و منطقه ای منتخب</p> <p>۱۷- اجرای طرح ملی اعتبارسنجی و توانمندسازی نهادهای مردمی با مشارکت حلقه های میانی مردمی و جهت دهی برنامه های حمایتی دستگاه ها متناسب با نتایج آن ایجاد رشتته های تخصصی دانشگاهی در حوزه مدیریت نهادهای مردمی</p>	<p>ضعف در آمادگی ظرفیت های سازمان یافته مردمی برای نقش آفرینی در عرصه های اجتماعی و اداری کشور</p>	۸۴

وضعیت فعلی (وضعیت اجرا)	دوره زمانه اجرا	اثرات اجرایی	مسئول/مسئول	اقدام	چالش	دقیق
ملی	کوتاه مدت میان مدت بلند مدت	فراهم آوری زیرساخت‌های فنی و اطلاعاتی لازم و قاعده گذاری تدوین فرایندهای مورد نیاز اصلاح قوانین بازار سرمایه	بانک مرکزی، معاونت حقوقی ریاست جمهوری، معاونت اقتصادی ریاست جمهوری، دفتر بازرسی ویژه ریاست جمهوری و وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان برنامه و بودجه	<p>۱- تقویت قدرت نظارت بانک مرکزی جهت الزام به رعایت نسبت‌های احتیاطی خرد و کلان نظیر نسبت‌های کفایت سرمایه، پوشش نقدینگی، نسبت منابع پایا و نسبت خالص مطالبات غیر جاری در بانک‌ها و شبکه بانکی</p> <p>تکلیف بانک مرکزی به پیگیری تضمین دسترسی آزاد اقتصادی به تامین مالی مناسب</p> <p>۲- کاهش تمرکز تسهیلات در تکلیف بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیر بانک برای مدیریت ریسک و افزایش بهره‌مندی خانوارها و تولیدکنندگان از شبکه بانکی</p> <p>۳- توسعه استفاده از خط اعتباری برای بنگاه‌ها و کارت مشوق‌های مناسب برای بانک‌ها به منظور افزایش دسترسی و فراگیری مالی و کاهش محدودیت مالی بخش واقعی</p> <p>۴- توسعه نهادهای مالی با رعایت اصول نظارتی جهت تسهیلات دهی خرد به ویژه در مناطق محروم</p> <p>۵- افزایش تقاضای تسهیلات در مناطق محروم توسط توسعه و تنوع بخشی به ابزارهای ریزخط فراهم آوری زیرساخت‌های فنی و اطلاعاتی لازم و قاعده‌گذاری برای این اقدام، به منظور تسهیل تامین مالی امن</p> <p>۶- توسعه روش‌های تامین مالی ازجمله باقاعده‌گذاری و تنظیمگری این حیطه و تسهیل در استفاده از ابزارها و نوآوری‌های مالی مرتبط</p> <p>۷- توسعه زیرساخت‌های فنی و اطلاعاتی برای شایستگی‌ها اعتباری استجری ازجمله ضمانت، طرحی فرایندهای تسهیلات ازجمله تعدیل میزان وثایق و سقف‌های دریافت تسهیلات متناسب با توسعه نقش تامین مالی ازجمله‌های</p> <p>۸- آموزش و تشویق بانک‌ها و فراهم‌کنندگان سکو (پلتفرم) برای مشارکت در فرایند تامین مالی ازجمله تولید</p>	دسترسی محدود تولیدکنندگان و خانوارها به تسهیلات و تعهدات و تامین مالی نامناسب طرح‌های توسعه‌ای	۴۸

واحد تحلیل (ساختار اجرا)	دوره زمانی اجرا	الزامات اجرایی	دستگاه مسئول	اقدام	چالش	ردیف
ملی	کوتاه مدت میان مدت بلند مدت	فراهم آوری زیرساخت‌های فنی و اطلاعاتی لازم و قاعده گذاری تدوین فرایندهای مورد نیاز اصلاح قوانین بازار سرمایه	بانک مرکزی، معاونت حقوقی ریاست جمهوری، معاونت اقتصادی ریاست جمهوری، دفتر پارسی ویژه ریاست جمهوری و وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان برنامه و بودجه	<p>۹- تدوین برنامه و سازوکارهای تأمین مالی توسعه کشور جهت تعیین فرایندهای انتخابی طرح‌های توسعه‌ای با اولویت طرح‌های بخش‌های پیش‌برنامه‌ساز در سند تحول و تخصیص منابع مالی کشور بر این طرح‌ها</p> <p>۱۰- بازتعریف نقش بانک توسعه تخصصی موجود در تأمین مالی توسعه و تأسیس بانک توسعه‌ای به منظور هدایت اعتباریه طرح‌های بزرگ توسعه‌ای کشور و تعریف رابطه این بانک با صندوق توسعه ملی و بودجه عمرانی دولت و تدوین فرایندهای مورد نیاز</p> <p>۱۱- تجهیز منابع در بانک توسعه‌ای پس از ایجاد واحدهای خزانده‌ای و مدیریت ریسک: تنظیم فرایندها و مقررات تأمین مالی برای بانک توسعه‌ای و طرح‌های توسعه‌ای از طریق انتشار اوراق مالی اسلامی، تدوین فرایندهای مشارکت با واسطه‌بانان بانک‌ها، نواداهای مالی، بازار سرمایه و سایر سرمایه‌گذاران جهت تضمین بانک پذیر بودن طرح‌ها</p> <p>طراحی و ایجاد صندوق‌های توسعه‌ای با مشارکت دولت و اولیایان مردم، بخش خصوصی و بانک‌ها برای اهرم کردن منابع مالی دولت با پوشش اهداف پایداری جغرافیایی و اثر توسعه خدمات اعتباری با اتصال سامانه‌های مربوط و توسعه‌های اطلاعاتی کشور نظیر مالیات، گمرک و بیمه و ایجاد بانک جامع شناسایی مشتریان و لازم و نظارت بر استفاده از نتایج اعتباری و فرایندهای مدیریت ریسک بانک‌ها</p> <p>۱۲- تقویت نظام رتبه‌بندی اعتباری شرکت‌ها برای کاهش ریسک اعتباری شرکت‌ها، بانک‌ها، توسعه بازرگانی و پیش‌بینی اعتباری و سامانه‌های رتبه‌بندی اعتباری داخلی بانک‌ها در فرایندهای مدیریت ریسک</p>	دسترسی محدود تولیدکنندگان و خانوارها به تسهیلات و خدمات و تأمین مالی نامناسب طرح‌های توسعه‌ای	۷۸

وضعیت تکمیل (سطح اجرا)	دوره زمانه اجرا	اثرات اجرایی	دستگاه مسئول	اقدام	چالش	دقیق
ملی و دستگاهی	۱۲ ماه	تأمین و تخصیص اعتبارات پایدار لازم - ایجاد نهادی عمومی برای تخصیص بهینه ریسک ایجاد نهادی عمومی برای ارائه تضمین‌های معتبر تقویت فرایندهای نظارتی - تدوین دستورالعمل‌های اجرایی	سازمان برنامه و بودجه کشور	۱- کاهش ریسک قیمت‌گذاری، در حالت نهادهای مختلف در حقیقت سرمایه‌گذار، از طریق پرداخت مابه‌التفاوت از سرجمع اعتبارات دستگاه اجرایی یا درخواست سرمایه‌گذار در غیر این صورت در حکم تصرف غیرقانونی اموال سرمایه‌گذار است	کاهش اعتماد بخش خصوصی برای اقبای تعهدات بخش عمومی و حفظ حقوق مالکیت و حق انتفاع و حقوق ناشی از قرارداد با دولت	۴۹
استانی - استانی و دستگاهی	۱۲ ماه	ایجاد تفاهات در فرایند تخصیص اعتبارات - تقویت فرایندهای نظارتی	سازمان برنامه و بودجه کشور	۱- عدم تخصیص اعتبار برای پروژه‌های قابل مشارکت ۲- ایجاد اولویت برای ارائه خدمات و بهبود برای توسط بخش خصوصی و طرح‌های خانگی (تشکیل کمیسیون موضوع بند (ج) ماده ۲۰ برنامه هفتم برای ارائه مجوز بهره‌برداری به دستگاه) ۳- پرداخت ۵۰ درصد از اعتبارات هزینه‌ای دستگاه اجرایی در آینده طرح‌های یادشده (بعضی از اعتبارات مرتبط به حقوق و مزایای کارکنان و پانزده دستگاه) و پرداخت کارانه به هیئت مدیره و مدیرعامل شرکت دولتی معطوف به پیشرفت برنامه مشارکت ۴- امکان تغییر دستگاه اجرایی توسط سازمان و واگذاری انجام تشریفات انعقاد قرارداد مشارکت به سازمان خصوصی سازی	عدم رعیت دستگاه‌های اجرایی به واگذاری و نبود سازوکار خودتنظیم اثر بخش	۵۰
ملی	۳ ماه	تدوین دستورالعمل اجرایی	وزارت امور اقتصادی و دارایی	معافیت مالیاتی افزایش سرمایه شرکت‌های بورسی	عدم حمایت کافی نظام مالیاتی از فرایند سرمایه‌گذاری	۵۱

وضعیت/موضوع (اسماع اجراء)	دوره زمانی اجرا	الزامات اجرائی	دستگاه مسئول	اقدام	چالش	دقیق
ملی	۱۲ ماه	تأمین و تخصیص اعتبارات باید از لازم	سازمان برنامه و بودجه کشور	۱- ایجاد اولویت تخصیص اعتبار، رسیدن از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و استانی و لغای به‌موقع تعهدات قراردادی مشارکت به صورت یازده سود تسهیلات تأمین بخشی از هزینه‌های سرمایه‌گذاری ۲- انتقال بخشی از اعتبارات هیرته‌ای به ردیف خرید خدمات طراحی برداشت تعهدات به مانند اوراق در خزانه‌داری (اوراق وثوق) یا ارائه تضمین توسط سازمان با سازوکار پرداخت خزانه که قابل وثوق در نهادهای مالی باشد)	نبود سازوکار قابل اعتماد برای ابقای به‌موقع تعهدات	۵۲
ملی	۳ ماه	تدوین دستورالعمل اجرائی	وزارت امور اقتصادی و دارایی	مستثنی شدن انتقال دارایی پایه از به ابزارهای مالی مبتنی بر دارایی پایه از جمله صندوق طرح (پروژه) و گواهی صرفه‌جویی انرژی از شمول قوانین مالیات بر ارزش افزوده	عدم حمایت کافی نظام مالی از فرایند تولید	۵۳
ملی	۲۴ ماه	اصلاح قوانین و مقررات - افزایش شفافیت مالی و تأمین اعتبارات پایدار	سازمان برنامه و بودجه کشور	تمکین بانک توسعه جمهوری اسلامی (بند الحاقی ماده ۸ برنامه هفتم تملک دارایی‌های سرمایه‌ای تضمین یافته و اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای تضمین یافته و افزایش سالانه ۲ واحد درصد در طی برنامه و ۵ درصد از محل برداشت سالانه ۲۰ درصدی صندوق توسعه ملی و افزایش سالانه ۱ واحد درصد در طی برنامه و ۲۵ درصد منابع ریالی صندوق توسعه ملی و سپرده‌گذاری شرکت‌های دولتی سود ده مانند سازمان بندر و شرکت قورگ‌ها	نبود تأمین مالی پروژه‌ای قرارداد مشارکت	۵۴
ملی	۱۲ ماه	ایجاد هماهنگی بین دولت و مجلس	مجلس شورای اسلامی	تصویب لایحه مشارکت عمومی - خصوصی در مجلس شورای اسلامی با گذشت ۵ سال از زمان تقدیم لایحه	نبود قوانین بلندمدت مشارکت عمومی - خصوصی	۵۵
ملی و استانی	۶ ماه	مشارکت بخش خصوصی و دستگاه‌های اجرائی	وزارت نیرو - وزارت جهاد سازندگی - استانداری‌ها - سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های فنی و اقتصادی ایران - وزارت امور اقتصادی و دارایی	۱- اجاره واگن‌های مصالح ساختمانی از رودخانه‌ها و بهره‌برداری از جنگل‌ها برای مقابله با سیل و حفاظت از محیط زیست با تدوین دستورالعمل ۲- تدوین دستورالعمل صدور مجوز تأسیسات آگرای‌های (آژانس) جذب سرمایه‌گذار برای اشیاء خاص حقوقی ۳- ثبت شرکت‌های اعتباری سنجی غیردولتی ۴- ایجاد صندوق‌های تضمین غیردولتی	برگ بودن اندازه دولت و وجود فضای غیررقابتی	۵۶

دینف	چالش	اقدام	دستگاه‌مسئول	الزامات اجرائی	دوره زمانه اجرا	واحد/تیم/اجرا (شرح اجرا)
۵۷	ضعف قوانین و مقررات در حمایت از تولید	<p>۱- اصلاح موادی از قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ...</p> <p>۲- اصلاح موادی از قانون مالیات‌های مستقیم</p> <p>۳- اصلاح موادی از قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴</p> <p>۴- اصلاح موادی از قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشمور</p> <p>۵- اصلاح موادی از قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)</p> <p>۶- اجازه به صندوق توسعه ملی برای تأمین مالی طرح‌ها و پروژه‌های بخش غیردولتی</p> <p>۷- اجازه پذیرش اوراق مالی اسلامی منتشرشده از سوی خزانه و اوراق گام (اوراق گواهی اعتبار مولد) بابت مطالبات مالیاتی، حقوق ورودی، حق بیمه و هزینه‌های مربوط</p> <p>۸- اجازه تأمین مالی طرح‌های دارای محصول صادراتی از طریق انتشار اوراق بهادار آرازی</p>	<p>مجلس شورای اسلامی</p> <p>هیئت امنای صندوق سازمان امور مالیاتی کشور گمرک جمهوری اسلامی ایران و سازمان تأمین اجتماعی</p>	<p>اجرای قانون تأمین مالی تولید همکاری دستگاه‌های اجرائی - پیگیری شورای همکاری دستگاه‌های اجرائی - پیگیری شورای تأمین مالی تصویب هیئت وزیران رعایت «اقتضای» و «مصوبات شورای عالی بورس و اوراق بهادار»</p>	۶ ماه	ملی و استانی
۵۸	مشکل نظام تأمین مالی در حمایت از کسب‌وکارها	<p>۱- اجازه به مؤسسات اعتباری برای مشارکت مالی در طرح‌های عمرانی</p> <p>۲- آرا‌نمایی وثیقه ماده و یا جاگیرتی وثیقه با بازپرداخت هر بخشی از اعتبارات اعطائی و یا ایقاعی تعهدات</p> <p>۳- تدوین آئین‌نامه اجرائی توسعه روش‌های تأمین مالی مبتنی بر پیش فروش یا خرید اعتباری کالاها و خدمات</p> <p>۴- تدوین آئین‌نامه اجرائی مربوط به تأمین مالی خارجی (فاینانس) و سرمایه‌گذاری خارجی از طریق برپول‌ها</p> <p>۵- اجازه انتشار اوراق گواهی صرفه‌جویی توسط دستگاه اجرائی</p>	<p>مؤسسات اعتباری</p> <p>کلیه دستگاه‌های اجرائی</p> <p>وزارت امور اقتصادی و دارائی، وزارت صنعت، معدن و تجارت و بانک مرکزی</p>	<p>همکاری دستگاه‌های اجرائی - پیگیری شورای تأمین مالی تصویب هیئت وزیران رعایت «اقتضای» و «مصوبات شورای عالی بورس و اوراق بهادار»</p>	۶ ماه	ملی و استانی

دویم زمانی اجرا	واحد عملی (ساخت اجرا)	الزامات اجرایی	دستگاه مسئول	اقدام	چالش	ردیف
۶ ماه	ملی و استانی	پیشنهاد دستگاه‌های اجرایی و تصویب شورای اقتصاد تمایل پیمانکاران داخلی و خارجی و رفع موانع انتقال مشارکت بخش خصوصی و شهرداری‌ها	وزارت نفت دستگاه‌های اجرایی	۱- مشارکت وزارت نفت در تأمین مالی اجرا یا احداث طرح‌هایی که موجب صرفه‌جویی در مصرف سوخت با انرژی می‌شود ۲- واگذاری روزهان تا یک میلیون بشکه نفت خام به پیمانکاران داخلی و خارجی که به تأمین مواد اولیه و اجرای طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دارای ردیف اعتباری می‌پردازند ۳- مجوز انعقاد قرارداد و مشارکت با بخش‌های غیردولتی (اعم از خصوصی، تعاونی و عمومی) به دستگاه‌های اجرایی در راستای تأمین مالی طرح‌های تولیدی، زیربنایی و تملک دارایی سرمایه‌ای ۴- اجازه به دستگاه‌های دولتی برای مولدسازی و تهاجر اموال با شهرداری‌ها و سایر بخش‌های غیردولتی و هزینه در طرح‌ها و تانیه بدیهی‌ها	عدم حمایت کافی از کارآفرینان و صاحبان کسب و کار	۵۹
۶ ماه	ملی و استانی	هماهنگی با دستگاه‌های اجرایی و قوه قضائیه نظارت دقیق بر عملکرد دستگاه‌های اجرایی توسط وزارت اقتصاد مشارکت بخش خصوصی و دستگاه‌های اجرایی	وزارت صحت کلید دستگاه‌های اجرائی صادرکننده مجوز سازمان بورس و اوراق بهادار بانک‌ها با نظارت بانک مرکزی	۱- برگزاری مزایده‌های شعب اجرای احکام، دوا بر اجرای ثبت و تصفیه امور ورشکستگی از طریق سامانه ستاد ۲- مرجعیت دادن به درگاه ملی مجوزهای کشور در تمام امور مجوزهای صادره کشور در تمامی دستگاه‌ها ۳- تدوین دستورالعمل الکترونیکی شناسایی فرایندها در مورد شرکت‌های ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار ۴- ایجاد امکان ثبت اقبای تعهدات طرفین قرارداد تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی با رجوع به شعب بانک‌های عامل یا به صورت غیرحضوری از طریق نرم‌افزارهای اینترنت بانک و احراز هویت الکترونیکی	عدم شفافیت در فرایندهای تصمیم‌گیری و حبس آبروهای مورد نیاز فعالان اقتصادی	۶۰

پیوست ۳: جدول نحوه امتیازدهی به اقدامات پیشنهادی و انتخاب اقدامات نهایی

ردیف	عنوان اقدام	الزامات و پیش‌نیازهای اجرایی	سهولت اجرا	فوریت اولویت و اهمیت	نمره کل
۱	استقرار و پیاده‌سازی کامل سامانه داده‌ها				
۲	ایجاد و توسعه شبکه خیرگان حوزه کسب و کار				
۳	ایجاد تسهیلات در تشریفات گمرکی و سهولت تجارت برون‌مرزی برای تولیدکنندگان				
۴	عقد قرارداد مجزا در مورد میادین در حال بهره‌برداری یا دارای قرارداد توسعه فعلی با شرکت ملی نفت ایران و سایر شرکت‌های اکتشاف، تولید و بهره‌برداری نفت و گاز				
۵	واگذاری فعالیت‌های توسعه، اکتشاف و بهره‌برداری از میادین به شرکت ملی نفت ایران و سایر شرکت‌های متقاضی صاحب صلاحیت (به تشخیص وزارت نفت)				
۶	سرمایه‌گذاری برای توسعه میادین گازی جدید از طریق شرکت‌های تابعه خود و صادرات تولیدات حاصل				
۷	عقد قراردادهای بهره‌برداری مشترک با همسایگان بدون واگذاری مالکیت در میادین مشترک و عقد قراردادهای مشارکت در تولید میادین مشترک				
۸	...				
۹	...				

نمره	۱	...	۵
الزامات و پیش‌نیازهای اجرایی	نیاز به الزامات زیاد		بدون نیاز به پیش‌نیازهای اجرایی خاص
سهولت اجرا	دارای پیچیدگی و دشواری در اجرا		با کمترین تنش قابل اجرا
فوریت اولویت و اهمیت	دارای کمترین اهمیت و اولویت		بیشترین اهمیت

مؤسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه ریزی

